

САНКТ-ПЕТЕРБУРГСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ФИЛОЛОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

MUNTELE ORB

Пособие по домашнему чтению

*Сборник текстов и упражнений для II курса румынского
отделения*

Часть первая

2015

Утверждено на заседании кафедры романской филологии

Составители: к.ф.н., ст.преп. Д.Н.Семёнова, ст.преп. М.М.Рыжова

Рецензент: к.п.н., доцент О.К. Войку

Предисловие

Предисловие к домашнему чтению

Занятия по дисциплине домашнее чтение развивают у обучающихся навыки ведения беседы на изучаемом языке, навыки ораторского искусства (прочитанное самостоятельно, пересказывается и анализируется на аудиторных занятиях на румынском языке). Настоящее пособие по домашнему чтению предназначено для студентов I и II курсов и представляет собой не только сборник текстов (или их отрывков) из художественной литературы на румынском языке, но также содержит тесты на понимание прочитанного, контрольные вопросы, выявляющие качество самостоятельной подготовки к аудиторным занятиям, упражнения на закрепление новой лексики, с целью формирования лексического запаса, соответствующего уровню первого и второго года обучения, а также методические указания, словарь, биографические и библиографические справки об авторах текстов для облегчения самостоятельной работы обучающихся в условиях ограниченного доступа к справочной литературе (ввиду недостаточности ее количества) в ОФНБ.

На I курсе студент только начинает осваивать грамматику, но уже в первом семестре умеет читать, работать со словарем, формирует свой словарный запас на занятиях по разговорной практике. Чтение и пересказ оригинальных художественных текстов на румынском языке, даже при недостаточности знаний по грамматике, наилучшим образом способствует усвоению теоретического материала, выявляет особо сложные для понимания грамматические темы, формирует у обучающихся правильную румынскую речь, поскольку отдельные фрагменты текста на аудиторных занятиях воспроизводятся наизусть, их не надо переводить, а надо запомнить.

На аспект "домашнее чтение" дисциплины румынский язык отводится два академических часа в неделю (на первом курсе, начиная со второго семестра, на втором курсе - с первого семестра), таким образом, общее количество аудиторных занятий в семестр около 30 часов. Этого совершенно недостаточно, учитывая пользу, которую дает чтение оригинальных художественных текстов студентам не только младших, но и старших курсов. Данное учебно-методическое пособие предоставляет студенту возможность получить дополнительные часы занятий, самостоятельно обучаясь по предложенной методике и выполняя упражнения.

Содержание:

Teodor Mazilu. Un caz special. Partea 1	4
Cezar Petrescu. Năluca	17
Cezar Petrescu. Câinele cel isteț	21
Tudor Arghezi. Hoțul (Cartea cu jucării)	24
Emil Gârleanu. Când stăpânul nu-i acasă!	29
Emil Gârleanu. În curtea mea	34
Francisc Munteanu. Muntele orb	39
Francisc Munteanu. Prima concediere	47
Francisc Munteanu. Nenea Matei	55
Anexa I. Autori	62
Anexa II. Recapitulare. Exerciții de control	67
Abrevieri	69
Bibliografie	69
Webografie	69
Dicționare	70

UN CAZ SPECIAL de Teodor Mazilu

*

Băiatul din compartimentul în care mă afluam și eu – mergeam cu toții spre București – arăta cum trebuie să arate un copil de cinci ani, dolofan, cârlionțat și cu o privire jucăușă, plină de curiozitate, care-l făcea și mai fermecător. Încă de când intră în compartiment, băiețelul ce urcâse la Azuga trăgând după el un geamantan uriaș, nepotrivit pentru puterea unui copil, ne întrebă, examinându-ne pe fiecare în parte: ”Mergeți și dumneavoastră la București?”. Întreaga lui atitudine mi se părea ieșită din comun. În primul rând, cum un copil de numai cinci sau cel mult șase ani era lăsat singur la drum, nu-l însoțea nimeni, așa ceva nu mai întâlnisem. Un element și mai bizar: când conductorul îi ceru biletul, țăncul întinse un abonament de navetist¹ și se interesă cu o voce peltică, răsfățată dar fermă, „unde e vagonuțu ăla unde se papă și se bea bericică*?”. Conductorul, lipsit de umor sau poate numai foarte preocupat de ale lui, îi răspunse politicós, fără să dea nici o importanță acestui incident, care, pe noi ceilalți, ne înfricoșase aproape.

- Al treilea vagon, domnule...

Noi, ceilalți călători care și așa ne plictiseam de moarte – veneam cu toții tocmai de la Satu-Mare și avusésem timp să epuizăm întregul bagaj de amintiri, anecdote și crize de orgoliu –, ne-am grăbit să ne indignăm care de care mai răspicat:

- Cum, tovarășe? Spui unde-i vagonul restaurant unui copil, unui copilaș care n-a renunțat la olîță?

¹ Persoană care călătorește regulat pe același traseu în ambele sensuri; (expr.) a face naveta - a circula cu regularitate pe același drum în ambele sensuri.

- Am renunțat, protestă băiețelul. Eu nu folosesc olîță, poate o folosiți voi, eu mă duc la W.C.²

Dar noi eram prea grijulii de soarta indignării noastre, ca să ne mai permitem să facem haz de intervenția copilului. O să facem noi haz mai târziu, când lucrurile vor fi puse la punct.

- Îi spui unui copil care nu e însoțit de nimeni unde e vagonul-restaurant?

- Eu răspund oricărui călător, nu mă interesează vârsta...

Băiatul scoáse o forfecuță și începú să decupeze fotografiile dintr-o revistă pe care o avea mai demult pe măsuță; această ocupație nevinovată ne mai liniști; ne gândeam, așa sunt copiii, se distrează imitându-i pe adulți. (...)

Apoi, plictisit pesemne de compania** noastră, ieși afară pe culoar, mai departe de compartimentul nostru, și, spre groaza mea, lipit de fereastra vagonului, fuma cu mișcări nervoase și metodice. Totuși, își ascundea țigara, se temea să nu fie văzut. După o jumătate de oră, am ieșit și eu afară să văd ce se mai întâmplă, să nu pățească ceva.

---

adúlt (adj. și s.m.) – взрослый, зрелый;
amintíre, -i (s.f.) – воспоминание;
a ascunde (v.t.) – прятать;
atitúđine, -i (s.f.) – поведение, отношение;
bizár (adj.) – странный, причудливый;
cârlionțát (adj.) – завитой, вьющийся;
a decupa, -ez, (v.t.) – вырезать, кроить;
a se distra, -ez, (v.r.) – развлекаться;
dolofán (adj.) – пухленький, толстенький;
a epuiza (-ez, v.t.) – истощать, истощивать;
firm (adj.) – твердый, уверенный;
fermecătór (adj.) – очаровательный;
forfecuță, -țe, (s.f., *dim.*) – маленькие ножницы;
a se indigna, -ez, (v.r.) – возмущаться, негодовать;
a însoți, -esc, (v.t.) – сопровождать;

intervenție, -i (s.f.) – 1. вмешательство. 2. речь, выступление;
a înfricoșa, -ez, (v.t.) – пугать, устрашать;
jucăușă (adj.) – игривый, веселый;
olîță, -e, (s.f., *dim.*) – горшочек;
orgóliu, -i (s.n.) – чванство, спесь, надменность, высокомерие;
a răpa, rap, (v.t.) – кушать (на языке детей);
peltíc (adv.) – шепелявый;
pesémne (adj.) – по-видимому, очевидно, вероятно;
răsfățát (adj.) – избалованный, капризный;
răspicát (adj.) – отчетливый, четкий, членораздельный;
a se teme (*de*) (v.i.) – бояться, опасаться;
tótuși (conj.) – все-же, однако, все-таки;
țânc (s.m., *fam.*, *depr.*) – ребенок.

---

² Water closet, toaletă, closet public; sinonime: latrină, vespasiană, privată, (popular) umblătoare, (regional) budă.

Rețineți:

pe fiecare în parte – каждого в отдельности;
a ieși din comun – выделяться, отличаться;
în primul rând – в первую очередь;
a nu da nici o importanță – не придавать никакого значения;
a se plictisi de moarte – очень скучать;
a face haz de (ceva) – забавляться, шутить;
a pune (ceva) la punct – привести в порядок;
să nu pățească ceva – как бы чего (с ним) не вышло (не случилось);
a pune lucrurile la punct – всё выяснить, привести всё в порядок;
spre groaza (cuiva) – к ужасу (кого-то).

---

*Note gramaticale:

Sufixe diminutive: substantive/nume proprii/ adjective + - *aș*, -*el*, -*ică* (pl. – *ele*), -*ice* (pl. – *ici*) -*ică*, (pl. *icele*), -*ișor*, -*ușor*, -*ioară*, -*șoară* (-*ișoară*), -*iță* (-*uliță*), -*uț*, -*uță* (-*uța*) formează cuvinte care arată că obiectul denumit este mai mic decât cel denumit de cuvântul de bază. De exemplu: *copilaș*, *Ionaș*, *copăcel*, *Ionel*, *nepoțică*, *Petrică*, *lucrușor*, *farfurioară*, *portită*, *pătuț*, *căsuță*, *slăbuț* (ă).

Diminutivarea ironică: *profesoraș*, *revistută*.

**Note lexicale:

- **Companie companii**, s.f. – 1. Tovărășie, însoțire (компания, общество); 2. Grup mic de persoane care-și petrec vremea împreună; societate (компания, общество); 3. Asociere de persoane fizice și juridice, constituite în societăți comerciale, în vederea efectuării de acte de comerț (торговое предприятие, компания).
  - **Compănă**, s.f. (mil.) – subunitate militară mai mare decât plutonul și mai mică decât batalionul.
  - **Cămpănie, cămpănii**, s.f. – 1. (mil.) Totalitatea operațiilor strategice armate, pe câmpul de luptă, într-o anumită perioadă de timp (кампания, поход); 2. Acțiune organizată după un anumit plan, în vederea realizării unor sarcini politice, sociale etc., într-o anumită perioadă de timp; (кампания, например, „избирательная кампания”).
-

I. (1) Precizați la ce timp sunt întrebuințate verbele subliniate.

(2) Transformați verbele întrebuințate la perfectul simplu și mai mult ca perfectul la perfectul compus.

II. Găsiți în text epitete pentru cuvântul „voce”

III. Răspundeți la întrebări:

1. La ce stație a urcat băiatul?
2. Ce era bizar în purtarea copilului?
3. Cum se numește oficial vagonul pe care copilul l-a numit „vagonețul unde se papă și se bea berică”??
4. De ce s-au indignat călătorii?
5. Ce ocupație și-a găsit copilul în compartiment?

IV. Traduceți:

1. У проводника отсутствовало чувство юмора.
2. Он был занят своими делами.
3. Мальчик достал маленькие ножницы и положил их на столик.
4. Вероятно, ему надоела наша компания.
5. Мы будем шутить потом, когда всё выяснится.
6. Он всё же прятал сигарету, боялся, как бы его не увидели.
7. Со мной в купе ехала большая компания.
8. В Москве проходит рекламная кампания нового фильма.

**

L-am descoperit la o masă a vagonului-restaurant; când l-am întrebat dacă pot să iau și eu loc, mi-a arătat, cu mânuțele lui dolofane, fotoliul care rămăsese liber. Era de o politețe rece, distantă, parcă fusese constrâns să mă admită la masă, avea aerul că-mi spune, „ia loc, domnule, nu e restaurantul meu”.

Când am început să intru în vorbă cu el și să-l trag de nas, așa cum se procedează cu copiii de vârsta lui, m-a oprit cu un gest plictisit, dar energic:

- Eu v-am oferit un loc la masă, nu și conversație...

Am mâncat în grabă și în silă, stingherit de prezența băiețușului; am și plecat mai curând decât aș fi dorit-o, era limpede că nu-i făcuse plăcere compania mea... (...)

O singură dată și-a recunoscut copilăria, când m-a implorat cu o voce plângăreață să-i dau p**ă**hărelul, că el e mic și n-ajunge până acolo, și imediat s-a retras într-o întunecată, aristocratică tăcere. Îi era teamă ca să nu găsesc în asta un pretext ca să intru în vorbă cu el.

Se înapoié în compartiment destul de târziu, cu o sticlă de bere, pe care o ducea în brațe, cum procedează copiii, când se tem să nu-i piardă prada. Scoáse un pahar de

vinilin și, ca băutorul experimentat, ridică sticla cât mai sus, ca să facă spumă – tentativă care îi reuși pe deplin (...) Îl priveam cu sentimentul groazei și al neputinței, ca pe un om care vezi că se înecă și n-ai cum să-l ajuți.

Și deodată băiețașul se întoarce spre noi și izbucni în plâns, și stătú așa, cu fața spre noi, ca să-i vedem limpede lacrimile care-i inundau obrazul rúmen și dolofan.

- Ce? Tipă băiețașul. Credeți că eu n-am avut patruzeci de ani? Da, am avut și eu patruzeci de ani ca și voi... Mă numeam inginerul Caranfil Sergiu, și acuma mi se zice Huța-Huța, și începú să se legene, ca să înțelegem și noi exact situația groaznică în care se afla.

Călătórii nu mai știau ce să spună, chiotele de răs se preschimbără într-o spaimă atroce, dar și spaima sfârșea, până la urmă, în úrlete dementiale de răs. Printr-o înțelegere secretă eu am fost delegat să discut cu băiețașul. Părea un terorist cu care tratam eliberarea unor ostatici. Mă comportam cu blândețea și înțelegerea acordate de obicei nebunilor, nu aveam de gând să-l contrazic, ia să vedem despre ce e vorba.

- Ai avut patruzeci de ani?

- Da. Am avut patruzeci de ani, și iărăși începú să plângă, cu plânsul răsfățat, nesuferit, al copiilor cărora li s-a furat jucăria preferată.

Enervat, surescitat, începú să bată cu piciorușele în podea, iritat pesemne și de mutrele noastre și de faptul că nu ajungea să atingă podeaua.

- Cum ai ajuns să ai șase anișori?

- Datorită căsătoriei. Ea m-a adus în halul ăsta.

- Ai fost căsătorit?

- Da, am fost. Păi, nu v-am spus că am avut patruzeci de ani bătuți pe muche?

Diminutivele mi-au distrus viața, m-au pipernicit, m-au schilodit, m-au micșorat, m-au copilărit, și, în ultimă instanță, m-au tâmpit. Să vă spun cum a fost. Lucram aici la Azuga, lucram aici în localitate, ca inginer la ocolul silvic. De mic copil mi-a plăcut pădurea, cunoșteam fiecare plantă, fiecare ierbișoară, fiecare pomușor. Împlinísem patruzeci de ani și toată lumea îmi spunea: „însoară-te, nu mai ești copilaș”... Aveam impresia că pronunța diminutivele fără vóia lui, căci, după ce le pronunța, le alunga înfricoșat, nedumerit, ca pe un duh al răului. Deși înțelegea priméjdia, folosirea

diminutivelor deveníse o necesitate, nu se mai putea lipsi de ele... Și m-am însurat, nu e nimic rău în asta.

- Da. În mod normal, sigur că nu e nimic rău – și, după aceste cuvinte de om matúr, își rotí privirea în căutarea forfecuței cu care se jucáse până atunci, să vadă dacă e la locul ei. Îi făcú semn cu mâna, să stea cuminte, să nu se miște* de acolo. Își părăsí iărăși unealta de joacă și se înapoié și mai mohorât și mai îmbătrânit la nenorocirea vieții sale.

---

a admíte, admit (v.t.) – допускать, разрешать;	nedumerít (adj.) – озадаченный,
a alunga, alúng (v.t.) – прогонять, удалять;	недоумевающий;
atróce (adj. <i>invar.</i>) – ужасный, жестокий;	neputínță (s.f.) – бессилие;
băutór (s.m.) – пьяница, выпивоха;	nesuferít (adj.) – невыносимый;
a contrazíce, contrazic (v.t.) – противоречить,	obráz, obráji, (s.m.) – щека;
возражать;	ostátic (s.m.) – заложник;
a constrânge, constrâng (v.t.) – принуждать,	pesémne (adv.) – по-видимому, очевидно,
вынуждать;	вероятно;
chíot, -e (s.n.) – выкрик, возглас;	a pipernici, -esc (v.t.) – делать чахлым,
cumínte (adv.) – 1. разумно, благоразумно; 2.	слабым, хилым;
тихо, спокойно, смиренно, покорно;	plângăreț (adj.) – плаксивый, слезливый;
demențial (adj.) – безумный, сумасшедший;	pradă, prăzi (s.f.) – 1. добыча, пожива, 2.
deodată (adv.) – неожиданно, вдруг, внезапно;	жертва;
groáză (s.f.) – ужас, страх;	pretéxt, -e (s.n.) – повод, предлог;
iărăși (adv.) – опять, вновь, снова;	priméjdie, -ii (s.f.) – опасность, угроза;
a implora, implór (v.t.) – умолять, молить;	a schilodi, -esc (v.t.) – уродовать, калечить;
a inunda, inúnd (v.t.) – заливать, затоплять;	spáimă, -e (s.f.) – страх, испуг;
iritát (adj.) – раздраженный;	spúmă, -e (s.f.) – пена;
lăcrimă, -i (s.f.) – слеза;	stingerít (adj.) – стеснённый, скованный;
a se legăna, mă leágăn (v.r.) – качаться;	surescítat (adj.) – чрезмерно возбужденный,
a se înapoia, -ez (v.r.) – возвращаться;	раздраженный, взвинченный;
a se îneca, mă înéc (v.r.) – тонуть;	a tâmpi, -esc (v.t.) – делать глупым;
a se mișca, mă mișc (v.r.) – двигаться,	tentatívă (s.f.) – попытка;
шевелиться;	a trata, -ez (v.t.) – вести переговоры,
mohorât (adj.) – мрачный, угрюмый;	обсуждать;
nebún (s.m. și f.) – сумасшедший,	uneáltă, unelte (s.n.) – 1. орудие, инструмент;
умалишенный;	2. средство;
nenorocíre (s.f.) – несчастье, беда, бедствие;	úrlet, -e (s.n.) – 1. вой, завывание. 2. визг,
	крик.

Rețineți:

a intra în vorbă – заговорить, начать беседу;
 în grabă – поспешно, торопливо;
 în silă – неохотно;
 a se retrage în tăcere – погрузиться в молчание;
 pe deplin – вполне;
 despre ce e vorba – о чём идёт речь;
 o înțelegere secretă – тайный сговор;
 a izbucni în plâns – разрыдаться, расплакаться
 ani bătuți pe mûchie – и ни годом меньше;

fără voia (*cuiva*) – не желая того;
un ocol silvic – лесничество;
un om matúr – зрелый мужчина;
un duh al răului – нечистая сила;
în căutare(a) (*cuiva, a ceva*) – в поисках.

*Note gramaticale:

- Conjugarea verbului ***a mișca (a se mișca)*** la prezentul indicativului:

(1 sg.) *mișc*   (1 pl.) *mișcăm*

(2 sg.) *miști*   (2 pl.) *mișcăți*

(3 sg.) *mișcă*   (3 pl.) *mișcă*

Forma conjunctivului prezent, persoana a 3-a sg. și pl. - ***să miște***

I. (1) *Precizați la ce timp sunt întrebuițate verbele subliniate.*

(2) *Transformați verbele întrebuițate la perfectul simplu și mai mult ca perfectul la perfectul compus.*

II. *Indicați cuvintele de la care s-au format derivatele: piciorușe, anișori, ierbișoară, pomușor, copilaș, forfecuță.*

III. *Dați exemple cu verbul „a (se) mișca” la prezentul indicativului și la conjunctivul prezent.*

IV. *Răspundeți la întrebări:*

1. Cum credeți, de ce copilul n-a vrut să vorbească cu autorul în timpul mesei?
2. Ce istorie le-a povestit copilul călătorilor când s-a întors în compartiment?
3. Care sunt numele și prenumele băiatului? Ce poreclă are acum?
4. Cum a ajuns protagonistul să aibă o asemenea înfățișare?
5. Unde lucra protagonistul?

V. *Traduceți din limba rusă în limba română:*

1. Я нашел его сидящим за столиком в вагоне-ресторане.
2. Когда я спросил его, могу ли я занять место рядом с ним, он указал мне своей пухленькой ручкой на свободное место.
3. Было очевидно, что ему не нравилась моя компания.
4. Он боялся, что я найду повод заговорить с ним.
5. В купе он вернулся достаточно поздно.
6. Он казался террористом, с которым вели переговоры по освобождению заложников.
7. Он больше не мог обходиться без них.
8. Я жестом дал понять, чтобы он сидел смирно, не двигаясь.
9. Я обращался с ним ласково, с пониманием, как обычно ведут себя с душевнобольными. Даже в мыслях не было ему противоречить.

- Depinde cu cine te însori... Era frumoasă, frumușică, niciodată n-am să scap de boala asta, m-a molipsit scórpiia de nevastă-mea. Ea locuia la București, profesoară de limba și literatura română, deși, dacă ura ceva pe lumea asta, era literatura, artele. Să n-audă de Eminescu, făcea alergii, dacă la radio se dădea muzică simfonică, îi creștea temperatura. Am cunoscut-o în casa unor prieteni, dracu m-a pus să mă duc acolo, dar ziceam că e bine să mai cunosc și eu alți oameni, nu poți să trăiești exclusiv printre jivine, deși uneori sunt mai bune ca oameni. I-am plăcut, pesemne, căci, când am condus-o acasă, ședea undeva prin Piața Confederației, mi-a spus: „Nicule, dă-mi un pupic”, i-am dat un pupic, și cu asta a început dezastrul, catastrofa, sfidarea legilor naturii. Vă dați seama în ce situație mizerabilă, îngrozitoare mă găsesc. Deși am de fapt patruzeci de ani, sunt inginer silvic, mă trezesc dându-mă huța-huța sau miorlăind că nu vine nimeni să-mi lege șireturile de la ghetuțe, să mă vait când mi se dă untură de pește și nu o țuică bătrână. Mi-a spus că are nevoie de un bărbătel, să-l zăvorască în căsuță, să-i dea păpică și băuturică. Eu la început nu-mi dădeam seama de gravitatea situației, n-aveam cum să-i bănuiesc consecințele bestiale, îmi spuneam, ce, nu folosesc și eu diminutive? O bericică, o mămăliguță... M-a convins să-mi cer transferul, să mă mut la București, să-mi las eu păduricea mea sfântă de dragul acestei scorpii. (...) Nenorocirea e că, cu timpul, începusem și eu să mă obișnuiesc, să vorbesc în limba aia infernală. Când veneam de la serviciu, strigam încă din pragul ușii: „Mi-e fomiță... Ce păpăcesc?” „Uite, acum vine mâncărica mică și gustișoară, o băgăm în guriță și de acolo ajunge în stomăcel...” (...) Simțeam că se petrece ceva ciudat în trupul meu – știam că există o boală numită gigantism, adică organismul să crească brusc, în proporții gigantice -, dar ca un individ să descrească, să devină dintr-un vlăjgan – căci eram vlăjgan, făcusem și rugby la Buzău – un copil de șase ani nu s-a mai văzut – sunt primul caz din lume, au venit și savanți din Suedia, Olanda și chiar din Statele Unite să mă vadă. Știți cum e omul, prost, e mândru când devine cineva, fie și datorită unei boli cumplite, dar boala mea era o boală originală, unică... În ciuda tratamentelor, descreșterea continua, vertiginos, uite, acum am ajuns la șase ani și tare mă tem că n-am să mă opresc aici. Nevastă-mea, tot inconștientă, pe

ea o amuză teribil întreaga poveste, mă dădea de-a huța-huța și-mi spunea brotăcelul³ lui măicuța, uitând că eram, de fapt, soț și soție, ba încerca să și profite, să cumpăr o mașinuță mică, mică de tot. Da, călătoream des în străinătate, eram chemat la tot felul de congrese științifice, savanții se lăudau că descoperiseră o boală nouă, că de boli duceam lipsă, „miniaturismul”, toate bolile sunt simetrice, are același substrat ca și gigantismul. Ei, și congrese, simpozioane, teze contradictorii, manuale de specialitate, cariere strălucite, catedre universitare, laboratoare ultramoderne, și toate astea pe spinarea mea. Îmi făceau tot felul de analize, investigații complicate, la un moment dat îmi investigaseră și rudele, să-mi cunoască și antecedentele, să vadă dacă nu cumva boala este ereditară, sau de origine nervoasă sau e manipulată de un virus. Și nici unul din ei, domnilor, n-a vrut să creadă că de vină de boala asta, singura cauză e scorpia de nevastă-mea, care m-a ruinat și m-a pipernicit cu diminutivele ei ... Vă implor, nu folosiți diminutivele, o să pățiți ce-am pățit eu, e o boală care nu iartă, e incurabilă.

Am ascultat cu toții îngroziți cumplita spovedanie, și în semn de respect pentru nenorocirea care se abătuse asupra bietului om am tăcut, am păstrat un moment de reculegere. Fericit că forfecuța – unealta jocului – se afla la locul ei, se scărpină în nas și nici nu observă emoția noastră.

- Dar nu ți-e greu, măicuță? Întrebă cu lacrimi în ochi singura femeie din compartiment.

- Mi-e greu, recunosc băiețașul. Noroc că am umor și mai cânt și la pian.

- Dar cu căsătoria cum a rămas?

- Am divorțat. Existența devenise insuportabilă. Acum ea mi-a devenit mămică, ceea ce nu înseamnă o schimbare prea mare, se comportă cu mine așa cum se comporta și când aveam patruzeci de ani. Scorpia s-a recăsătorit – și când spuse aceste ultime cuvinte zâmbetul lui copilăros se preschimbă într-un zâmbet răutăcios. Și pe soțul de-al doilea, tatăl meu, cum ar veni, îl distruge tot cu arma diabolică a diminutivelor. Eu i-am spus: „nu mai folosi, mă, idiotule, mă găgăuță, diminutivele,

---

³ brotăcel, brotăcei s. m. (dim., argou) - copil mic.

că o să pățești ca mine”, el a început să râdă cu gura aia mică – semn că boala și-a început cariera -, și mi-a zis că sunt nebun (...).

---

antecedent (s.n.) – предшествующие события, (зд.) болезни;	a răți, -esc, (v.t.) – 1. испытывать, переживать; 2. приключаться, случаться;
bestial (adj.) – 1. звериный. 2. жестокий;	a se preschimba (în), mă preschimb (v.i.) – превращаться;
brusc (adv.) – резко, внезапно, неожиданно;	a profita, profit (v.i.) – пользоваться, использовать;
consecință (s.f.) – следствие;	prost (adj.) – глупый;
contradictoriu (adj.) – противоречивый;	puric (s.n., fam., dim.) – поцелуй;
a descoperi, descopăr (v.t.) – открыть, обнаружить;	reculégere (s.f.) – молчание, сосредоточение;
dezăstru (s.n.) – бедствие, крах, разгром;	a se scăpa (de), mă scap (v.r.) – избавляться;
găgăuță (s.f.) – простак, простофиля;	scórpie, i (s.f., pop.) – ведьма, фурия;
gheată, ghete (s.f.) – ботинок;	sfidare, sfidări (s.f.) – вызов, пренебрежение;
a implora, implór (v.t.) – умолять, молить;	simpozió, -ioáne (s.n.) – симпозиум;
inconștient – 1. (adj.) неосознательный; 2. (adv.) неосознанно;	sposedanie, -i (s.f.) – исповедь;
infernal (adj.) – адский, страшный, невыносимый;	șirét, -uri, (s.n.) – шнурок;
insuportabil (s.f.) – невыносимый;	téză (s.f.) – диссертация;
investigație (s.f.) – исследование, изыскание;	transfér, -uri, (s.n.) – перевод (по службе);
îngrozit (adj.) – пришедший в ужас;	tratament, -e (s.n.) – лечение;
jivină, -e (s.f.) – дикое животное, зверь;	uneáltă, unelte, (s.f.) – инструмент, средство;
a se lăuda, mă laud, (v.r.) – хвалиться, хвастаться;	a se văita, mă váit, (v.r.) – ныть (fam.), причитать;
a miorlăi, miórlăi, (v.i și t.) – 1. мяукать. 2. говорить плачущим голосом, пищать;	vertiginós (adv.) – стремительно;
a molipsi, -esc (v.t.) – заражать;	vlăjgán (s.m. și f.) – верзила, детина;
a se muta (la), mă mut (v.i.) – переезжать;	a zăvorî, -ăsc, (v.t.) – запереть, заточить.

Rețineți:	untură de pește – рыбий жир;
	la început - сначала;
	a-și da seama – отдавать себе отчет, понимать;
	gravitatea situației - серьезность положения;
	primul caz din lume – впервые в мире;
	o boală cumplită – ужасная болезнь;
	o boală originală – необычная болезнь;
	o boală incurabilă – неизлечимая болезнь;
	o boală ereditară – наследственная болезнь;
	în ciuda - вопреки;
	de tot – совсем, совершенно;
	congres științific – научный конгресс;
	a (o) duce lipsă de – нуждаться, испытывать нужду;
	o carieră strălucită – блестящая карьера;
	pe spinarea cuiva (fig.) – на чьих-л. плечах, на шее у кого-то;
	a fi de origine – по происхождению;
	a fi de vină de – быть виноватым в...;
	în semn de respect – в знак уважения;
	s-a abătut nenorocirea asupra cuiva – несчастье обрушилось на ...;
	un zâmbet răutăcios – злорадная усмешка, ехидная улыбка.

I. (1) *Precizați la ce timp sunt întrebuințate verbele subliniate.*

(2) *Transformați verbele întrebuințate la perfectul simplu și mai mult ca perfectul la perfectul compus.*

II. *Indicați cuvintele de la care s-au format derivatele: ghetuțe, păduricea, băuturică, bericică, mâncărica, gustișoară, gurică, stomăcel, băiță, mânuță, picioruș, urechiușe, năsuc, nunțișoară, bolnăvior.*

III *Completați spațiile punctate cu prepoziții:*

1. Conducătorul, lipsit ... umor sau poate numai foarte preocupat ... ale lui, îi răspunse politicos.
2. Băiatul din compartimentul ... care mă aflu și eu arată cum trebuie să arate un copil ... cinci ani.
3. Băiețelul ce urcase la Azuga trăgând ... el un geamantan uriaș ne întrebă, examinându-ne pe fiecare ... parte: "Mergeți și dumneavoastră ... București?"
4. Spui unde-i vagonul restaurant unui copil care n-a renunțat ... oală?
5. Ieși afară ... culoar, mai departe ... compartimentul nostru, și, ... groaza mea, lipit ... fereastra vagonului, fuma ... mișcări nervoase și metodice.
6. Când am început să intru ... vorbă ... el și să-l trag ... nas, așa ... se procedează ... copiii de vârsta lui, m-a oprit ... un gest plictisit, dar energic.
7. Am mâncat ... grabă și ... silă, stingherit ... prezența băiețușului
8. Și deodată băiețușul se întoarce ... noi și izbucni ... plâns, și stătu așa, ... fața ... noi.
9. Folosirea diminutivelor devenise o necesitate, nu se mai putea lipsi ... ele.
10. Se înapoie și mai mărșăluiește ... nenorocirea vieții sale.
11. Depinde ... cine te însoți.
12. Dacă ura ceva ... lumea asta, era literatura, artele.
13. Nu vine nimeni să-mi lege șireturile ... ghetuțe.
14. Eu ... început nu-mi dădeam seama ... gravitatea situației.
15. Călătoream des ... străinătate, eram chemat ... tot felul ... congrese științifice, savanții se lăudau că descoperiseră o boală nouă, că ... boli duceau lipsă.

IV. *Traduceți din limba rusă în limba română:*

1. Никогда мне не избавиться от этой болезни!
2. Вы понимаете, в каком унижительном, ужасном положении я нахожусь!
3. Она убедила меня, чтобы я попросил перевода по службе, чтобы я переехал в Бухарест.

4. Он хнычет, что никто не завязывает ему шнурки на ботиночках, и вместо цуйки дают рыбий жир.

5. Меня приглашали на разные международные научные конгрессы.

6. Ученые провели медицинское обследование моих родственников, чтобы узнать какими болезнями они болели.

7. Ученые хвастались, что они открыли новую болезнь. Будто нам болезней не хватало!

V. *Răspundeți la întrebări:*

1. Cine este protagonistul nuvelei?
2. Unde se petrece acțiunea nuvelei?
3. Ce mărci ale prezenței naratorului sunt incluse în text?
4. Ce tipuri de personaje sunt prezentate în nuvelă?
5. Care orașe sunt menționate în nuvelă?
6. Folosiți des diminutivele în limba maternă?

VI. *Prezentați o scurtă biografie a autorului nuvelei.*

VII. *Tranformați vorbirea directă în vorbirea indirectă.*

VIII. *Relatați toată nuvela „Un caz special” a lui Teodor Mazilu.*

*Note gramaticale:

Vorbirea indirectă reprezintă un fenomen de comunicare prin care un locutor redă un discurs formulat în alt moment al enunțării. Discursul inserat este dependent sintactic de verbe de declarație (ca: a spune, a zice (mai mult familiar), a declara, a striga, a întreba etc), substantive nume de acțiuni din discursul citat. În vorbirea indirectă, componentul inserat are, de obicei poziția finală: „Am întrebat **unde mergeți acum**”. În procesul de transpunere a unui discurs din vorbire directă în vorbire indirectă se introduce un conector conjuncțional (că, să, dacă) sau neconjuncțional (pronume, adjective pronominale sau adverbe relativ interogative ca: *cine, ce, câți, (de) unde, (de) când, cum, de ce* etc.)⁴.

*El a întrebat: - Ai fost căsătorit? > L-a întrebat **dacă** a fost căsătorit.*

*Băiatul a răspuns: - Da. Am avut patruzeci de ani. > Băiatul i-a răspuns **că** a avut patruzeci de ani.*

*- ... Nu folosiți diminutivele! > I-a rugat **să** nu folosească diminutivele.*

---

⁴ Gramatica limbii române, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, II Enunț. București, 2005.

Verbele dicendi folosite în vorbirea indirectă pot fi clasificate în trei clase:

a) verbe dicendi propriu-zise (a afirma, a spune, a zice, a vorbi etc.)

b) verbe dicendi care exprimă valori suplimentare, pe lângă sensul general de îndeplinire a unui act de enunțare (a bombăni, a bodogași, a cere, a gângași, a implora, a preveni, a răspunde, a sfătui etc.)

c) verbe contextual dicendi (care capătă sens declarativ numai în anumite contexte, și sunt, de cele mai multe ori, utilizări figurate: a ciripi, a cotcodăci, a gargarisi, a gâgași, a lătra, a mârâi, a măcăi, a molfăi, a mormăi, a trânti etc.).⁵

NOTA! În limba vorbită neîngrijită, mai ales în limbajul popular, se utilizează în redarea cuvintelor cuiva în special verbul *a zice*, cu o frecvență mare. Trebuie deci evitate exprimări ca:

*Zic: du-te măi Radule, zic, pe unde vrei tu du-te, zic, și caut-o pe unde știi, dar găsește-o, zic. Zice: mă duc tată, mă duc și ți-o caut, zice.

De asemenea, neliterară și nerecomandabilă este folosirea verbului *a face* (uneori repetat) în loc *de a spune* în reproducerea unui dialog:

*Fac: tu ce cauți aici? Am venit și eu, face el, să mai stăm de vorbă. Fac: du-te, domnule, că n-am timp de vorbit, am treabă.

O altă greșală care apare în limbajul familiar și popular este folosirea pleonastică a două verbe de declarație, care anunță citarea cuvintelor în vorbire directă:

*I-am spus, zic: tu cum ai intrat, că ușa era încuiată?

Uneori, în limbajul popular, vorbirea directă este introdusă în relatare și legată de text prin conjuncția *că*:

*M-a întrebat că ce cauți aici. A zis că de ce nu vreau să plec.

Această exprimare constituie o greșală și trebuie evitată.⁶

---

⁵ Ximena-Iulia Barbu. Verbele dicendi în limba română: aspecte etimologice, semantice și sintactice. Rezumat tezei de doctorat. <http://www.unibuc.ro/studies...> (data обращения 02.10.2014)

⁶ <http://ebooks.unibuc.ro/filologie/NForascu-DGLR/vorbi.htm> (data обращения 02.10.2014)

NĂLUCA de Cezar Petrescu

(Versiunea pentru copii)

Când pădurarul a adus-o din codru*, era un pui mic și fricos. Cu ochii mari și umezi, se uita rugându-se la toți, gata să fugă. Dar cu vremea se îmblinzí. Întelése că nimeni nu-i voia răul. Începea să vină singură la dónița cu lapte. Ziua stătea ascunsă în tufișurile de zmeură din livadă. Seara răspundea la chemarea noastră, când întindeam câte o bucată de zăhăr.

Fiindcă fugea atât de sprînten, tata a botezat-o: „Năluca”. Iar Năluca își cunoștea numele.

Toate vietățile din ogradă: câinii, păsările și pisicile erau acum disprețuite de noi. N-aveam altă grijă decât de Năluca. „Ce face Năluca?”, „Unde s-a ascuns Năluca?”, „I-a dat cineva lapte astăzi?”. Așa a crescut în mijlocul nostru.

Tata spunea chiar, că s-a îmblânzit prea repede. Parcă îi părea rău că o vede amestecându-se laolaltă cu toate animalele domestice și că a uitat atât de repede libertatea pădurii.

E adevărat că uneori se oprea sub umbra nucilor din livadă, cu urechile ciulite și cu nările umflate în vânt. Mirosea adierile aduse din poienile codrului. Atunci ochii ei erau mai umezi și pășea mai încet, cu botul în pământ. Năluca era tristă. Nu mai răspundea la chemările noastre. Nici nu voia să se atingă de bucată de zahăr pe care i-o întindeam în palmă. Într-o seară, când cineva a uitat poarta deschisă, Năluca a fugit. A doua zi, culcușul era gol.

În zadar am căutat-o toți în grădină. În zadar am nădăjduit că poate se întoarce la donița cu lapte. Năluca plecáse pentru totdeauna. Livada a rămas tăcută. Nu mai răsuna de fuga noastră, când ne jucam de-a ascunsul cu puiul de căprioară.

Ne-am întors iărăși la jocul cu pisicile și cu câinii. Iar vietățile domestice parcă spuneau: „Vedeți? Tot la noi ați revenit. Numai noi suntem credincioase casei. Oricât ne alungați și ne chinuiți, noi rămânem aci, unde ne-am născut și unde vom muri”.

Cu încetul, Năluca a fost uitată.

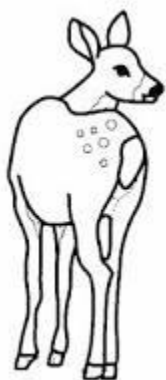
Aseară, mă întorceam cu tata de la Prisaca Mărgineanului, prin pădure.

Ziua cernúse o ploaie mărunță. În frunze**, picăturile atârnav ca strălucitori cercei de cleștar. În razele soarelui jucau țânțarii de aur. În afară de sunetul lor subțire de aripi, nu se auzea nici un zgomot. În toată pădurea domnea o tăcere mare și rece, ca într-o biserică.

Deodată, în calea noastră, pe cărare, a apărut o căprioară. Am tresărit și noi. A tresărit și ea. Era o arătare atât de neașteptată! Tata a șoptit:

- E Năluca!

Era, într-adevăr, Năluca. Fără să-mi dau seama am întins pumnul strâns, așa cum o ademeneam altădată cu bucata de zahăr ascunsă. Căprioara șovăi o clipă. Se apropie, cu sfială. Poate își amintea și ea. Mai erau câțiva pași. Aproape să-i netezesc botul umed. Să-i prind gâtul cenușiu. Să-i mângâi capul mic pe care și-l supunea dezmiardărilor*** odinioară. Câțiva pași încă. Doi. Unul...

Și deodată Năluca nu se mai uită în ochii mei. Privi îndărat, în codru. Se răsucí scurt, pe picioarele subțiri, și zvâcní în goană, spre adâncul codrului. Înaintea noastră nu mai rămâneau decât crengile tremurând. Stropii din frunze, scuturându-se ca lacrimile. Mâna întinsă după umbra ei a căzut neputincioasă. Poteca pădurii ni s-a părut deodată atât de tristă!... Iar înserarea parcă s-a posomorât.

aseără (adv.) – вчера/накануне вечером;
a ademeni, -esc (v.t.) – приманивать;
adiére, -i (s.f.) – лёгкое дуновение;
altădată (adv.) – 1. раньше, когда-то. 2. в будущем, в другой раз;
a alunga, alung (v.t.) – прогонять;
a se amesteca, mă amésc (v.r.) – смешиваться, соединяться;
a-și aminti, -esc (v.r.) – вспоминать;
arătare, arătări (s.f.) – 1. призрак. 2. явление, появление;
áripă, -i (s.f.) – крыло;
a se ascunde, mă ascund (v.r.) – прятаться;
a atârna, atárn (v.i.) – висеть, свешиваться;
a se atinge (de), mă atíng (v.i.) – дотрагиваться;
áur (s.n.) – золото;
bot, -uri (s.n.) – морда;
a boteza, botéz (v.t.) – 1. крестить. 2. давать имя, прозвище;
bucătă, bucăți (s.f.) – кусок;

căprioară, -e (s.f.) – косуля;
cărare, cărări (s.f.) – тропинка, дорожка;
căine, -i (s.m.) – собака;
cercél, cercei (s.m.) – серьга, серёжка;
cleștar (s.n.) = cristál – хрусталь;
codru, -ri (s.m.) – (дремучий) лес, бор;
a chinui, -esc (v.t.) – мучить;
creángă, crengi (s.f.) – ветвь, ветка;
credinciós (adj.) – верный, преданный;
culcúș, -uri (s.n.) – логово, гнездо, нора, прибежище;
deodată (adv.) – неожиданно, вдруг;
dezmiardăre, -ări (s.f.) – ласка, нежность;
disprețuit (adj.) – презираемый, пренебрегаемый;
dóniță, -e (s.f.) – 1. деревянное ведро. 2. подойник;
fiíndcă (conj.) – потому что, так как;
fricós (adj.) – трусливый, пугливый;
frúnză, -e (s.f.) – лист дерева;

a fugi, fug (v.i.) – бежать, убегать;	poiână, poieni (s.f.) – поляна, лужайка;
gât, -uri (s.n.) – 1. шея. 2. горло;	potéscă, -i (s.f.) – тропинка, дорожка;
iărăși (adv.) – опять, снова;	a prinde, prind (v.t.) – обхватить;
încet (adv.) – медленно;	prisăcă, prisăci (s.f.) – пасека;
a se îmblinzi, -esc (v.r.) – успокаиваться, приручаться;	pui, pui (s.m.) – детёныш;
a întinde, întind (v.t.) – протягивать;	pumn, -i (s.m.) – кулак;
a se întoarce, mă întorc (v.r.) – возвращаться;	a se răsuçi, -esc (v.r.) – поворачиваться;
lăcrimă, -i (s.f.) – слеза;	a răsună, pers. a 3-a răsună (v.i.) – раздаваться, звучать;
laolaltă (adv.) – воедино, вместе;	gău, réle (s.n.) – зло, вред, боль;
lăpte (s.n.) – молоко;	a se ruga, mă rog (v.r.) – молить, просить;
libertate (s.f.) – свобода;	a se scutura, mă scutur (v.r.) – падать, опадать;
livadă, livézi (s.f.) – фруктовый сад;	sprînten (adv.) – живо, резво;
mărgineán (s.m.) – житель окраины;	strop, -i (s.m.) – капля, (pl.) брызги воды;
a mângâia, mângâi (v.t.) – ласкать;	subțire (adj.) – тонкий;
a miroși, mirós (v.t.) – нюхать, обнюхивать;	súnet, -e (s.n.) – звук;
a muri, mor (v.i.) – умирать;	a supune, supún (v.t.) – подвергать, покорять, подчинять;
nără, nări (s.f.) – ноздря;	a șovăi, șovái (v.i.) – (<i>fig.</i>) колебаться, быть в нерешительности;
a se naște, mă nasc (v.r.) – рождаться;	tăcut (adj.) – молчаливый;
a nădăjdui, -esc (v.t., v.i.) – надеяться, рассчитывать на что-то;	tufiș, -uri (s.n.) – кустарник;
nălucă, -i (s.f.) – видение, призрак;	a tremura, trémur (v.i.) – дрожать, трепетать;
neputincios (adj.) – бессильный, немощный;	a tresări, tresár (v.i.) – вздрагивать, встрепнуться;
a netezi, -esc (v.t.) – (зд.) гладить;	țânțâr, -i (s.m.) – комар;
nuc, -i (s.m.) – грецкий орех (<i>дерево</i>);	umbră, -e (s.f.) – тень;
odinioară (adv.) – 1. однажды. 2. (înv.) некогда, когда-то;	umed (adj.) – влажный, мокрый;
ogrădă, ogrăzi (s.f.) – 1. двор. 2. загон для скота;	umflăt (adj.) – надутый, раздутый;
oricât (adv.) – сколько бы ни;	urèche, -i (s.f.) – ухо;
pălmă (s.f.) – ладонь;	zméură (s.f.) – малина;
păsare (s.f.) – птица;	a zvâcni, -esc (v.i.) – выскакивать;
pădurár (s.m.) – лесник;	vietate, vietăți (s.f.) – живое существо, живность;
a păși, -esc (v.i.) – шагать, идти;	
picătură, -i (s.f.) – капля;	
pisică, -i (s.f.) – кошка;	

Rețineți:

cu vremea – со временем;
a avea grijă de – заботиться о ком-то;
în mijlocul nostru – среди нас;
animale domestice – домашние животные;
a ciuli urechile – наострить уши;
cu botul în pământ – опустив голову (о животных);
într-o seară – однажды вечером;
în zadar – напрасно;
a juca de-a ascunsul – играть в прятки;
cu încetul – потихоньку;
o ploaie mărunță – мелкий дождь;
în razele soarelui – в лучах солнца;
în afară de – кроме;
în calea noastră – на нашем пути;
cu sfiálă – робко;
în goană – бегом, на бегу;
spre adâncul codrului – в глубь леса.

Note:

*Precizați diferența între cuvintele „codru” și „pădure”:

Codru, s. m. – Pădure (mare, deasă, bătrână).

Pădure, s. f. – Întindere mare de teren acoperită de copaci; mulțime densă de copaci crescuți în stare sălbatică, în care predomină una sau mai multe specii, pe lângă care se mai află arbuști, plante erbacee, mușchi etc., precum și diferite specii de animale.

** Precizați diferența între cuvintele „foaie”, „frunză” și „filă”. Fiți atenți la traducerea din limba rusă în limba română:

<p>Foaie, foi (s.f.) – 1. partea subțire și lată a plantei, obișnuit verde, care răsare pe laturile cotorului sau ale ramurilor; 2. Bucată dreptunghiulară de hârtie (de scris); filă a unei cărți, a unui registru sau a unui caiet.</p> <p>Frunză, -e (s.f.) – organ vegetal al plantei, care îi servește la respirație, la transpirație și la asimilație, format, de obicei, dintr-o foaie verde (limb) prinsă de tulpină printr-o codiță (pețiol).</p> <p>Filă, -e (s.f.) – fiecare dintre foile care alcătuiesc un caiet, o carte etc. formată din două pagini.</p>	<p>} лист</p>
---	---------------

*** Conform „Îndreptarului ortografic”⁷, § 142, Prefixul **des-** a devenit **dez-** în derivatele de la cuvintele începătoare cu **b, d, g, v, m, n, l, r** sau cu **vocală**. Se scrie și se pronunță deci: *descoase, desface, deshăma, despărți, destroieni, dar: dezbrăca, dezdoi, dezgoli, dezveli, dezminți, deznoda, dezlega, dezhădăcina, dezamăgi, dezaproba, dezechilibra, dezuni.*

În derivatele de la cuvintele începătoare cu **s, ș, j**, prefixul **des-** s-a redus la **de-**: *desăra, desărcina, deșela, dejuga. Se scrie și se pronunță dezice, dar deszăpezi, deszăvorî.*

I. (1) *Precizați la ce timp sunt întrebuițate verbele subliniate.*

(2) *Transformați verbele întrebuițate la perfectul simplu la perfectul compus.*

(3) *Transformați propoziția „Și deodată Năluca nu se mai uită în ochii mei.” fără să-i fie schimbat sensul.*

II. *Redați forma de plural a substantivelor următoare: pui, pumn, rău, strop, gât, codru, pasăre, nuc, livadă, ureche, rază, nară, lipsă.*

IV. *Traduceți din limba rusă în limba română:*

1. Со временем козочка поняла, что зла ей никто не желал.
2. Все обитатели двора: собаки, кошки, птицы остались теперь без нашего внимания. Другой заботы кроме козочки у нас не было.
3. Папе было жаль, что косуля так быстро забыла о лесной свободе.
4. Нэлука грустила, не хотела даже прикасаться к куску сахара, который мы протягивали ей на ладони.
5. Накануне вечером мы с отцом возвращались с пасеки и вдруг на нашем пути, на тропинке появилась козочка.

---

⁷ Îndreptar ortografic, ortoepic și de punctuație. Ediția a V-a, București, 1995, p. 32.

CÂINELE CEL ISTET de Cezar Petrescu

Într-un orașel neînsemnat, se afla un birt sărăcăcios. Acolo se adunau, la vremea mesei⁸, muncitorii de la o fabrică vecină. Erau lucrători săraci și nu le dădea mâna să se înfrupte din multe feluri. Așa că ștergeau cu miez de pâine sosul farfuriilor până ce nu mai rămânea nimic în urma lor.

În preajma birtului se oploșise un câine slab și flămând ca vai de el⁹. Dădea târcoale meselor, dar nu se alegea cu mare lucru. Abia înfuleca, pe ici-colo, câteva firmituri căzute pe sub scaune. Să capete un os ori o bucată muiată în sos gras, nici vorbă de așa ceva! Câinele se linge pe bot și își strâmba gâtul, tot așteptând să se milostivească vreun mușteriu.

De la o vreme, băga el de seamă cum mergea orânduiala birtului. Ca să-și împuțineze cheltuielile, stăpânul nu tocmise nici un băiat ori o fată de serviciu. Fiecare mușteriu se ducea singur la oblonul dinspre bucătărie, suna un clopoțel, își căpăta porția și pleca la masă cu farfuria plină.

“Hm! Își spuse câinele în sine, într-o bună zi. Mi se pare că e rost să mă înfrupt și eu dacă voi avea puțin noroc”.

Zis și făcut. A așteptat până ce au plecat muncitorii de la masă. Apoi s-a apropiat de oblon și a tras cu dinții de frânghia clopoțelului. Clopotul a sunat, oblonul s-a deschis și bucătăreasa a pus, ca de obicei, o farfurie plină cu mâncare pe pervazul oblonului. Nu s-a uitat să vadă cine sunase. Știa că lucrătorii sunt nevoiași, dar

---

⁸ în timpul mesei de prânz.

⁹ într-o stare foarte rea, în ultimul grad.

cinstiți; după ce mâncau, fiecare trecea pe la tejgheaua birtaşului să-și plătească porțiile.

Câinele se cățără până la farfurie, înfulecă mâncarea cu mare poftă și, după ce s-a lins pe bot, a plecat frumușel la plimbare.

Azi așa, mâine așa, așa o săptămână. Începuse să se îngrășe. El era cel mai credincios mușteriu al birtului.

Dar cum ulciorul nu merge de multe ori la apă, într-o zi pungașul a fost prins. Cea dintâi pornire a birtaşului l-a îndemnat să apuce mătura de coadă și să-i dea vinovatului o lecție strașnică. Însă iscusința animalului îl înduioșase. Nu-l alungă și nici nu-l luă la rost.

Din acea zi îi îngădui să-și ia porția pe față, odată cu mușterii din fiecare zi.

Câinele venea, suna clopoțelul, își căpăta porția, apoi trecea pe la tejghea, clătinând din coadă, în semn de mulțumire. E drept că își plătea mâncarea acum, păzind birtul și curtea de hoți.

---

a apuca, apúc (v.t.) – схватить;
a se aduna, *pers. a 3-a se adună* (v.r.) – собираться, сходиться;
birt, -uri (s.n.) – харчевня, трактир;
birtăș (s.m.) – владделец харчевни, трактирщик;
bot, -uri (s.n.) – морда;
a căpăta, căpăt (v.t.) – получить, раздобыть;
a se cățara, mă cățăr (v.r.) – карабкаться, взбираться;
cinstít (adj.) – честный, порядочный;
clopoțél, clopoțéi (s.n.) – колокольчик;
coadă, cózi (s.f.) – 1. хвост; 2. черенок;
credinciós (adj.) – верный, преданный, надёжный;
dínspre (prep.) – со стороны, от;
iscusínță, -e (s.f.) – сноровка, мастерство, искусство;
istét (adj.) – сообразительный, смыслёный;
a îndemna, îndémn (v.t.) – побуждать, толкать, призывать;
a înduioșa, -ez (v.t.) – умилять, трогать;
a înfuleca, înfúlec (v.t., *fam.*) – жадно глотать, заглатывать;
a se înfrupta, mă înfrúpt (v.r.) – лакомиться, угощаться;
a îngădui, îngădui (v.t.) – позволять, разрешать;
firmitúra=firimitură, -i (s.f.) – крошка;

flămând (adj.) – голодный;
frânghie (s.f.) – верёвка;
a se linge, mă ling (v.r.) – облизываться;
mătură, -i (s.f.) – метла, веник;
a se milostivi, -esc (v.r.) – смиростивиться, сжалиться;
muiát (adj.) – размоченный;
mușteriu (s.m.) – покупатель, клиент;
neînsemnát (adj.) – незначительный;
nevoiáš (adj.) – неимущий, бедный;
oblón, oane (s.n.) – ставень;
orânduială (s.f.) – порядок;
a se oploși, -esc (v.r.) – находить приют, приютиться;
os (oáse, s.n.) – кость;
perváz, -uri (s.n.) – рама, подоконник;
a prinde, prind (v.t.) – ловить, схватывать;
pungaș (s.m.) – воришка, карманник, жулик;
rost, -uri (s.n.) – смысл;
a strâmba, strâmb (v.t.) – гнуть, выгибать;
a tocmi, -esc (*inv.*, v.t.) – получить, раздобыть;
tejgheá (s.f.) – прилавок, стойка;
sărăcaciós (adj.) – бедный, скромный;
a șterge, șterg (v.t.) – вытирать;
ulciór (-oare, s.n.) – кувшин.

Rețineți:

nu-i dă mâna – он не может себе позволить;
miez de pâine – хлебный мякиш;
în preajma ... – около, вблизи;
a da târcoale – ходить вокруг;
a nu se alege cu nimic – оставаться ни с чем;
un mare lucru – что-то особенное;
pe ici-colo (pop.) – там-сям
nici vorbă de așa ceva – и речи об этом нет
de la o vreme – с некоторого времени, с некоторых пор;
a băga de seamă – быть внимательным, присматриваться;
a împruțina cheltuielile – уменьшить/сократить расходы;
Zis și făcut. – Сказано – сделано. (lat. Dictum – factum)
Ulciorul nu merge de multe ori la apă (prov.) - Сколько верёвочке не вейся,
a конец будет;
cea dintâi pornire – первое желание / порыв;
a lua (pe cineva) la rost – отчитать;
pe față – открыто, в открытую;
a clătina din coadă – вилять хвостом.

I. (1) Precizați la ce timp sunt întrebuințate verbele subliniate.

(2) Transformați verbele întrebuințate la perfectul simplu și mai mult ca perfectul la perfectul compus.

II. Găsiți în text diminutivele întrebuințate.

III. Găsiți în text verbele întrebuințate la gerunziu, precezați infinitivele acestora.

IV. Precizați în ce sensuri este folosit cuvântul „rost”.

V. Stabiliți secvențele narrative ale nuvelei.

VI. Prezentați o scurtă biografie a autorului nuvelei.

VII. Fără să consultați textul, completați spațiile punctate cu articole (unde este caz):

În preajma birtului se oploșise .... câine.... slab și flămând ca vai de el. Dădea târcoale... meselor, dar nu se alegea cu .....mare lucru.... Abia înfuleca, pe ici-colo, câteva firmituri.... căzute pe sub scaune.... Să capete .... os... ori ....bucată muiată în ...sos.... gras, nici vorbă de așa ceva! Câine... se lingea pe ...bot... și își strâmba ....gât..., tot așteptând să se milostivească vreun ....mușteriu....

De la ....vreme..., băga el de seamă cum mergea orânduiala birtului. Ca să-și împruțineze cheltuieli... , ...stăpân.... nu tocmise nici .... băiat.... ori .... fată de serviciu. Fiecare ... mușteriu... se ducea singur la ....oblon.... dinspre bucătărie, suna .... clopoțel..., își căpăta porția și pleca la masă cu farfuria plină.

HOTUL (Cartea cu jucării) de T. Arghezi

*

În cutia cu pălării vechi, sta un urs, de catifea. Dacă nu era galben ca floarea soarelui, el ar fi fost fioros, și podul întreg ar fi tremurat de frica lui. Aveam în pod doi berbeci năpârliți, trei vaci fără picioare și un armăsar, care sta în pod fiindcă era de lemn și vopsit cu pénsula verde. Dar ursul era galben, și culoarea asta micșorează seriozitatea lucrurilor, nu sperie pe nimeni și au luat-o florile pentru ele. Și mai avea ursul doi ochi de sticlă, care se uitau drept în tavan. Domnișoara cusătoreasă, îmbrăcând ursul din șase pétice croite frumos, cred că s-a înșelat când a trebuit să-i pună și ochii, greșind cutia ochilor de urs și luând, dintr-altă cutie, doi ochi de porumbel. Un urs se cere încruntat: ursul nostru din pod se uita cu bunătate.

Ursul stătuse jos, în casă, doi ani întregi și ajunsesese atât de stricător, încât am fost nevoit să-l pun deoparte, în singurătate, și el s-a trezit în cutia de pălării, numai după ce încercasem zadarnic fel de fel de mijloace de îndreptare.

Croind ursul din fața unei scurteici, moștenită de la o cucoană bunică, croitoreasa nu se gândise că, fără să vrea, îi dă, prin potrivirea mădularelor, niște năravuri pe care nici scurteica, nici catifeaua nu le avuseseră în timpul lor. Tatăl urșilor, care umblă nevăzut prin lume și îngrijește în munți de copiii lui, săpându-le peșteri, răsturnând iarna câte un pietroi pe bârloage, spălându-i în somn, pieptănându-i și tăindu-le unghiile cu un ferăstrău de argint, face ce face și trece și pe la ursul de pâslă, pentru copii, și le dă câte un crâmpei de nărav.

**

Ursul nostru se năvălise să fure, și nu fura altceva decât bomboane, ciocolată, dulceață, fructe și rahat. Când Tătuțu aducea o cutie cu lucruri dulci, ursul mirosea și golea numaidecât cutia, fără să-l vadă nimeni.

- Cine a mâncat ciocolata ?
- U'su, răspundea băiatul, ridicând din umeri. Nu mai e.
- Dar cutia cu bomboane englezești?
- U'su, răspundeau fata și băiatul.

Îl văzuseră amândoi. L-au prins de câteva ori cu cutiile în brațe fugind sub canapea. L-au și bătut. Odată i-au rupt o ureche de bumbac. De doi ani de zile, ursul a mâncat toată dulceața de zmeură și de chitră, caisele verzi, nucile, șerbetul. Însă el nu mânca tot borcanul, lua câte puțin, ca să nu se cunoască, scotea câte un pumn de bomboane, câteva bucăți, și le mânca pe toate cu încetul.

Așa s-a făcut că am trimis hoțul în pod, ca să-l pedepsim și să cruțăm dulcețurile copiilor. Însă el fură și acum. Vine din pod. Noi nu l-am întâlnit niciodată pe scară, se ferește de noi, însă copiii l-au văzut de mai multe ori cum vine, cum deschide dulapul, cum desface borcanele și cutiile, cum le golește și cum fuge îndărăt. De copii, ursul nu vrea să se ferească. Strămutarea lui în pod a fost cu atât mai binevenită cu cât învățase de la urs să mănânce zahăr și mielul cu părul creț. Și de la miel a învățat și mingea să pape dulceață furată, cofeturi, cozonac și prăjituri. Ba mi se pare că ursul niciodată nu a mâncat ce mănâncă acum toate mingile, care înconjoară borcanele și cutiile și sug din ele tot.

Tătuțu nu bate ursul, nici mielul, nici mingile, pentru că el știe că trebuie să crească, și lasă dulapurile descuiate, cutiile cu capacul nițel ridicat, borcanele cu țipla nelegată, pentru că mingile nu au degete ca să dezlege sfoara și să descuie dulapul.

Totuși, într-o zi, Tătuțu o să se puie la pândă, chiar în dulap. Când ursul și mielul vor veni cu lingurița în lăbuță ca să se înfrupte, o să-l găsească pe Tătuțu între borcane. Și atunci, nu știu care din trei va fugi mai repede, speriat: mielul, ursul ori Tătuțul.

armăsár (s.m.) – жеребец;	a miroși, mirós – 1. (v.t.) нюхать; 2. (v.i.) пахнуть;
capác, -e (s.n.) – крышка;	a moșteni, -esc (v.t.) – получать в наследство;
coféturi (s.n. pl.) – сладости, сласти;	năpârlít (adj.) – линялый;
bârlóg, -uri (s.n.) – берлога;	năráv (s.n.) – 1. дурная привычка; 2. норы (у животных);
berbéc (s.m.) – баран;	a se nărăvi, -esc (v.r.) – приобретать дурные привычки;
binevenít (adj.) – своевременный, пришедший кстати, желанный;	numaidecât (adv.) – немедленно, тотчас;
bomboánă, -e (s.f.) – конфета;	núcă, -i (s.f.) – орех;
borcán, -e (s.n.) – банка;	pălărie (s.f.) – шляпа;
bumbác (s.m.) – хлопок;	a păpa, pap (v.t.) – (на языке детей) есть;
bunătațe, bunătați (s.f.) – доброта, добродушие;	pâslă, -e (s.f.) – 1. войлок; 2. валенок;
caisă, -e (s.f.) – абрикос;	a pedepsi, -esc (v.t.) – наказывать;
catifeá (s.f.) – бархат;	pénsulă, -e (s.f.) – кисточка;
chítră, -e (s.f.) – цедрат (цитрусовый плод, напоминающий цветом и формой лимон, большой по весу, с очень толстой бугристой коркой);	pêșteră, -i (s.f.) – пещера;
crâmpéi, ie (s.n.) – обрывок, кусок, часть;	pétic, -e (s.n.) – лоскут, клочок;
a crește, cresc (v.i.) – расти;	piciór, picioare (s.n.) – нога;
a croi (-esc) – кроить;	a pieptăna, pieptăn (v.t.) – расчесывать;
a cruța, cruț (v.t.) – 1. щадить; 2. беречь;	pietrói, pietroáie (s.n.) – каменная глыба;
cucoánă, -e (s.f.) – барыня, сударыня;	pod, -uri (s.n.) – (зд.) чердак;
cusătoreasă, -e (s.f.) – швея, белошвейка;	porumbél, porumbéi (s.m.) – голубь;
cutie, -i (s.f.) – коробка, ящик;	potrivíre, -i (s.f.) – 1. сходство; 2. подгонка.
descuiát (adj.) – открытый, отпертый;	a răsturna, răstörn (v.t.) – опрокидывать, переворачивать;
a desface, desfac (v.t.) – (зд.) открывать;	a săpa, sap (v.t.) – рыть;
ferăstrău, ferăstrăie (s.n.) – пила (Но! «пилочка для ногтей» – „pilă”);	scără, scări (s.f.) – лестница;
a se feri, -esc (de) (v.r.) – остерегаться, беречься;	scurtéică, -i (s.f.) – кацавейка (верхняя распахнутая короткая кофта);
fiorós (adj.) – ужасный, страшный;	a spăla, spăl (v.t.) – мыть;
a goli, -esc (v.t.) – опустошать, опорожнять;	a speria, sperii (v.t.) – пугать;
a îmbrăca, îmbrac (v.t.) – одевать;	strămutăre, strămutări (s.f.) – 1. переселение; 2. переход.
a încerca, încerc (v.t.) – пробовать;	stricătór (adj.) – вредный;
a înconjura, înconjór (v.t.) – окружать, обступать;	a suga, sug (v.t.) – высасывать, выпивать;
încruntát (adj.) – нахмуренный, насупленный;	a se trezi, -esc (v.i.) – (зд.) очутиться, оказаться;
a se înfrupta, mă înfrúpt (v.r.) – угощаться, лакомиться;	țiplă, -e (s.f.) – 1. бычий пузырь (употреблялся для закупорки консервных банок); 2. целлофан;
a îngriji, -esc (de) – заботиться о ком-то;	únghie, -i (s.f.) – 1. ноготь; 2. коготь.
a se înșela, mă înșél (v.r.) – ошибаться;	urèche, -i (s.f.) – ухо;
lemn (s.n.) – дерево (материал);	urs, urși (s.m.) – медведь;
mădulár, -e (s.n.) – часть тела;	vácă, váci (s.f.) – корова;
a micșora, -ez (v.t.) – уменьшать;	a vopsi, -esc (v.t.) – красить;
miél, miéi (s.m.) – ягненок, барашек;	zadárnic (adv.) – напрасно, тщетно;
mínge, míngi (s.f.) – мяч;	zméură, -e (s.f.) – малина;

Rețineți:

floarea soarelui – подсолнух;
a tremura de frica – дрожать от страха;
a pune deoparte – отложить в сторону;
în singurătate – в одиночестве;
un pumn de bomboane – пригоршня конфет;
mijloace de îndreptare – способы исправления (*поведения, характера*);
în somn – во сне;
a tăia unghii – стричь ногти;
ferăstrău de argint – серебряная пила;
un urs se cere încruntat – у медведя должен быть суровый вид;
a ridica din umeri – пожимать плечами;
cu încetul – постепенно, потихоньку;
a fugi îndărăt – бежать обратно;
părul creț – вьющаяся шерстка;
a dezlega sfoara – развязывать/отвязывать верёвку;
a se pune la pândă – сесть в засаду.

I. (1) *Precizați la ce timp sunt întrebuințate verbele subliniate.*

(2) *Transformați verbele întrebuințate la perfectul simplu și mai mult ca perfectul la perfectul compus.*

(3) *Transformați fraza din primul aliniat „...Dar ursul era galben, și culoarea asta micșorează seriozitatea lucrurilor, nu sperie pe nimeni și au luat-o florile pentru ele...”, fără să fie pierdut sensul ei.*

(4) *Transformați vorbirea directă în vorbirea indirectă folosind verbe dicendi diferite:*

- Cine a mâncat ciocolata ?
- U'su, răspundea băiatul, ridicând din umeri. Nu mai e.
- Dar cutia cu bomboane englezești?
- U'su, răspundeau fata și băiatul.

(5) *Precizați diferența între cuvintele „furt” și „hoție”. Redați cu alte cuvinte explicațiile următoare:*

- Furt, furturi, (s.n.). Infrațiune care constă în însușirea pe nedrept a unui lucru mobil din posesiunea sau deținerea unei persoane, fără consimțământul acesteia; hoție, furătură. – Din lat. furtum.

- Hoție, hoții, (s.f.). Faptul de a fura, de a trăi din furturi; faptă săvârșită de hoț. – Etimologie necunoscută.

Rețineți sinonimele acestor cuvinte: Furătură, furtișag, fraudă, defraudare, tâlhărie, pungășie, găinărie, jaf, rapt.

Găsiți exemplele întrebuințării a fiecărui cuvânt într-un text contemporan.

II. Răspundeți la întrebări:

1. Ce jucării se aflau în pod?
2. Ce jucării aveți acasă? De ce culoare sunt?
3. Ce culoare după părerea voastră se potrivește unui urs de pluș?
4. Din ce materiale sunt jucăriile descrise în nuvelă?
5. Care dulciuri se păstrau în dulap? Ce preferați din ele?
6. Ce atitudine aveți față de hoție?
7. Părinții trebuie să spună copilului că a fura este un lucru gresit?

IV. Transformați pronumele personale în formele potrivite:

1. Cred că s-a înșelat când a trebuit să-(...) pună și ochii.
2. Croitoreasa nu se gândise că, fără să vrea, (...) dă, prin potrivirea mădularelor, niște năravuri pe care nici scurteica, nici catifeaua nu (...) avuseseră în timpul lor
3. Ursul mirosea și golea numai decît cutia, fără să-(...) vadă nimeni.
4. (...) -au prins de cîteva ori cu cutiile în brațe fugind sub canapea.
5. Odată (...) -au rupt o ureche de bumbac.
6. Scottea cîte un pumn de bomboane, cîteva bucăți, și (...) mîncă pe toate cu încetul.
7. Am trimis hoțul în pod, ca să-(...) pedepsim.

V. Traduceți din limba rusă în limba română:

1. На чердаке у нас обитали два полинявших от времени барашка, три коровки с оторванными ногами, один конь, которого отправили на чердак, потому что его покрасили в зелёный цвет.
2. А ещё у медведя было два стеклянных глаза, которые смотрели прямо в потолок.
3. Он не съедал всю банку, а брал понемножку.
4. Целых два года медведь находился на первом этаже дома и стал таким вредным, что я был вынужден поместить его подальше, так он и очутился в шляпной коробке.
5. Напрасно мы использовали разного рода способы исправить его.
6. Он открывает банки и коробки и бежит обратно.
7. Они придут с ложечкой, чтобы полакомиться, и увидят папу.

VI. Prezentați o scurtă biografie a autorului nuvelei.

CÎND STĂPÂNUL NU-I ACASĂ! Emil Gârleanu

În odaie, liniște. Liniște și-un miros! Pe polița din dreapta, pe o farfurie, stă uitată o bucată de cașcaval. Mirosul de brânză proaspătă a străbătut până în cel mai îngust colțișor al casei. Și din gaura lui, din gaura de după sobă, șoricelul nu-și mai găsește locul. Parcă-l trage cineva de mustață afară. Să iasă, să nu iasă? Mai bine să se astâmpere. Să se astâmpere, ușor de zis; dar cașcavalul? Vezi, asta-i asta: cașcavalul. Să-nchidă ochii. I-a închis. Prostul! Dar ce, cu ochii miroase? Și brânza-i proaspătă. Mai mâncase așa bunătate acum vreun an. Dar parcă nu-l momise într-atâta ca aceasta de acum. Să încerce. Face câțiva pași mărunți până-n marginea ascunzătorii lui. Măcar s-o vadă. Unde-o fi? De unde-l vrăjește, din ce colț îl poștește cu atâta stăruință la dânsa? A! uite-o colo, pe farfurie. Dacă-ar îndrăzni! Dar cum? Să meargă mai întâi pe lângă perete până la divan. Așa, bun! Pe urmă... Pe urmă pe unde s-o ia? Pe lângă dulap? Nu. Pe după jilțul cela? Nici așa. Atunci? Păi* lucrul cel mai bun e să se suie de-a dreptul pe perdea, și de-acolo să treacă pe marginea lăvicerului din perete până la poliță. Și-odată la cașcaval, lasă, n-are el nevoie să-l învețe alții ce să facă cu dânsul. Dar motanul? E-hei! la dânsul nu se prea gândise. Și, Doamne, mulți fiori i-a mai vârât în oase motanul cela. Dar poate nu era în odaie. Ha? nu era. Nu. Orișicum, să mai aștepte puțin, să vadă, nu se mișcă nimeni, nu-l pândește cineva?

Cum să nu-l pândească! Dar de când așteaptă motanul prilejul să puie laba pe bietul șoricuț. Dacă nu mâncase el cașcavalul, căci mirosul cela îi zbârlise și lui mustățile, păi nu-l mâncase tocmai pentru asta: să-l momească pe lacomul din gaură. Cu botul adulmecând, cu ochii galbeni și lucioși ca sticla, cu mustățile întoarse, subțiri și ascuțite ca oasele de pește, stă neclintit după perna de pe divan și-așteaptă.

L-a zărit. Uite-l, îi vede măgelele ochilor. Iese? Iese oare? Da, da; așa, încă un pas, încă unul, doi, așa!

Dintr-o săritură a fost cu laba deasupra lui.

Bietul șoricuț n-avusese vreme nici să treacă dincolo de sobă. Îl apasă puțin cu unghiile, apoi, repede, îl ia între labele de dinainte, îl strânge, de drag ce-i, îl răsucesce în aer și-l lasă amețit pe podele. Și-l privește, gândind: „Cașcaval ți-a trebuit? Poftim cașcaval! Doamne! ce bun o să-mi pară mie după ce te-oi crăntăni!” Dar mai întâi să se mai joace puțin cu dânsul.

Îl pune pe picioare, îl lasă să se dezmeticească, să-ncerce să fugă, și iar vrea să-l prindă în cleștele labelor. Dar ce s-aude? Un dupăit grăbit pe sală. Vai, e Corbici, câinele! Nu-i vreme de pierdut! Din două sărituri, motanul e în ocnita sobei, iar șoarecele, mirat că scapă, zăpăcit, cum poate, o șterge în gaura lui. Corbici vine, nebun ca-ntotdeauna; în mijlocul odăii se oprește, adulmecă, lacom, mirosul de cașcaval, apoi, zărind motanul, se repede și latră cu înverșunare. Ar sări în ocnită, dar e prea sus. Se sprijină pe labele de dinainte, tremură, cascade, de neliniștit ce-i, mârâie și latră. Apoi tace și, cu ochii țintiți la motan, așteaptă să se coboare. Numai uneori întoarce capul spre polița de unde brânza parcă-l ademenește. Și astfel, câteșitrei dușmanii — șoarecele în gaură, motanul în ocnită și câinele în mijlocul odăii — se pândesc, munciți de același gând.

Dar pași apăsați cutremură sala. Ce! Stăpânul! Repede atunci: motanul se înghesuiește și mai în fund, iar câinele o șterge sub divan; numai șoarecele, mic cum era, rămâne la locul lui. Stăpânul intră; obosit de muncă, își aruncă pălăria pe un scaun, apoi, mirosind, i se face foame; se-ndreaptă spre poliță, ia felia de cașcaval, taie o bucată de pâine și, mușcând când dintr-una când dintr-alta, mănâncă din plin, cu poftă.

Și din trei părți, trei perechi de ochi îl urmăresc cu pizmă.

a adulmeca, adúlmeс (v.t.) – 1. нюхать. 2. обнаруживать;
ameşít (adj.) – лишившийся чувств, в полубоморочном состоянии;
apăsát (adj.) – 1. тяжелый. 2. отчетливый;
a arunca, arúnc (v.t.) – бросать;
a se astâmpăra, mă astâmpăr (v.r.) – успокаиваться;
ascunzătoare (s.f.) – убежище;
ascuţít (adj.) – острый;
bot, -uri (s.n.) – морда;
bunătate, bunăţăţi (s.f.) – лакомое блюдо, яства;
ca-ntotdeauna= ca întotdeauna
a căsca, casc (v.i.) – зевать;
câteşitrei (*numeral colectiv*) – все три, все трое;
colţ, -uri (s.n.) – угол;
a crănţani (-esc) = a ronţai (v.t.) – грызть, щелкать;
a se dezmetici, -esc (v.r.) – приходить в себя/в сознание;
dupăít (s.n. *reg.*) – топот;
găură, găuri (s.f.) – дыра, щель;
fiór, -i (s.m.) – 1. озноб. 2. волнение, трепет;
a fugi, fug (v.i.) – 1. бежать, убежать. 2. гнаться;
a încerca, încerc (v.t.) – пробовать, пытаться;
îngúst (adj.) – узкий, тесный;
a îndrăzni, -esc (v.t.) – осмеливаться, дерзать, сметь;
jilţ (=jeţ, -uri, s.n.) – кресло;
lacom (adj.) – жадный;
a lătra, látru (v.i.) – лаять;
lăvicér, -e (s.m., *reg.*) – шерстяной крестьянский коврик;
lucióс (adj.) – блестящий, светящийся;
mărgine, -i (s.f.) – край;
măcăr (adv.) – хотя бы, хоть, даже;
măргеá, -éle (s.f.) – бусина, бисер;
a mărâi, mărâi (v.i.) – 1. рычать. 2. ворчать;
mirát (adj.) – удивленный;
mirós, -uri (s.n.) – запах, аромат;

a momi, -esc (v.t.) – завлекать, заманивать;
motán (s.m.) – кот;
mustăţă, -ăţi (s.f.) – ус;
a muşca, muşc (v.t.) – кусать, откусывать;
neclintít (adj.) – неподвижный;
ocníţă (s.f., *pop.*) – ниша (*в печи, в стене*);
odăie, odăi (s.f.) – комната;
odată (adv.) – немедленно, сразу (же);
orişicúm (adv.) – как бы то ни было;
os, oase (s.n.) – кость;
pălărie, -i (s.f.) – шляпа;
póliţă, -e (s.f.) – 1. полка. 2. полók;
a răсuci, -esc (v.t.) – крутить, вертеть;
a se repezi, repéd (v.r.) – устремляться, налетать, набрасываться;
săritură, -i (s.f.) – прыжок, скачок;
a scăpa (*de*), scap (v.i.) – спасаться, избавляться;
sóбă, -e (s.f.) – печь, печка;
a se sprijini, sprijin (v.r.) – опираться;
stăruínţă, -e (s.f.) – 1.настойчивость. 2. усердие;
a străbate, străbát (v.i.) – пробираться, пробиваться;
a strânge, strâng (v.t.) – сжимать, прижимать;
subţíre (adj.) – тонкий;
a se sui, mă sui (v.r.) – подниматься, залезать;
şoricél, -i (s.m.) – мышонок;
a tráge, trag (v.t.) – тянуть, тащить;
a tremura, trémur (v.i.) – дрожать, трепетать;
a vrăji, -esc (v.i.) – колдовать;
zăpăcít (adj.) – сбитый с толку, ошалелый;
a zări, -esc (v.t.) – замечать, видеть;
a zbărli, -esc (v.t.) – ерошить, взъерошить.

Reşineţi:

uşor de zis – легко сказать;
a nu-şi mai găsi locul – не находить себе места;
acum vreun an – примерно год назад;
un pas mărunт – шагок;
Unde-o fi? – Где же он?;
pe lângă – мимо, вдоль;
pe urmă – затем, потом;
a o lua (la) – идти, направляться;

a aştepta prilejul – подождать случая;
labele de dinainte – передние лапы;
de drag(ul) cuiva – ради (чего-либо, кого-либо)
mai întâi – сначала, прежде всего;
a lasa (să facă ceva) – позволить, дать возможность;
a prinde în cleşte(-le labelor) – схватить в клещи;
paşi grăbiţi – поспешные шаги;
Nu-i vreme de pierdut! – Нельзя терять времени!
a o şterge – улепётывать, смываться;
cu înverşunare – с ожесточением, яростно;
cu ochii ţintiţi (la) – не отводя глаз, пристально смотреть;
din plin – полностью, сполна;
cu pizmă – с завистью, завистливо;
a vârî groaza/spaima/fiori în cineva – навести страх/ нагнать страху на
кого-л.

Note:

*Interjecţia este o clasă eterogenă¹⁰ reunind cuvintele neflexibile cu intonaţie exclamativă, mai rar interogativă. Intjecţiile exprimă diverse senzaţii, sentimente, impulsuri voluţionale sau imită diverse sunete şi zgomote (onomatopee). Interjecţiile pot fi clasate în felul următor:

- interjecţii simple: *ah!, aoleu!, of!, vai!, bre!, poc!, bravo!, halal!, adio! etc.*
- interjecţii compuse: *cioc-boc!, hodoronc-tronc!, tic-tac!, trosc-pleosc!, treanca-fleanca!, tura-vura! etc.*
- interjecţii formate din alte părţi de vorbire sau din grupuri de cuvinte prin conversiune: *Doamne!, Poftim!, Ca să vezi!, Doamne fereşte!, Ajutor! etc.*

Semnificaţia lor poate fi de trei feluri:

- interjecţii cu valoare emotivă (exprimă senzaţii sau sentimente): *a!, ah!, aoleu!, aş!, brr!, bravo!, ehe!, halal!, hm!, oho!, of!, poftim!, ura!, vai!, zău! etc.*
- interjecţii care servesc ca mijloc de adresare: *ajutor!, aho!, alo!, bre!, cea!, cuţu-cuţu!, haide!, hăis!, ho!, iată!, măi!, pst!, ptru!, pui-pui!, stop!, zât! etc.*
- interjecţii imitative sau onomatopee (reprezintă reproducerea aproximativă a sunetelor din lumea înconjurătoare): *bang!, bâz!, boc!, bâldâbâc!, buf!, cirip!, cotcodac!, cucu!, cucurigu!, gogâlţ!, ham!, haţ!, hor!, mârr!, piu!, pleosc!, trosc!, zdup!, zvâr! etc.*

I. (1) *Descrieţi încăperea unde are loc acţiunea povestirii. Faceţi o schiţă a odăii.*

(2) *Ce parte de vorbire reprezintă cuvintele subliniate*? În ce contexte sunt întrebuinţate?*

---

¹⁰ Eterogen (adj.) - diferit, felurit, deosebit.

(3) *Transformați extractul următor al textului într-o singură frază:* „Unde-o fi? De unde-l vrăjește, din ce colț îl pofteste cu atâta stăruință la dânsa? A! uite-o colo, pe farfurie. Dacă-ar îndrăzni! Dar cum? Să meargă mai întâi pe lângă perete până la divan. Așa, bun! Pe urmă... Pe urmă pe unde s-o ia? Pe lângă dulap? Nu. Pe după jilțul cela? Nici așa.”

(4) *Explicați românește, folosind sinonime:* „a merge cu pași apăsați”, „mustățile ascuțite”;

(5) *Dați toate sensurile cuvintelor:* „ascuțit”, „bunătare”, „a scăpa”, „a se sui”, găsiți contextele corespunzătoare în diferite texte, inclusiv pe internet.

(6) *Caracterizați textul din punct de vedere stilistic.*

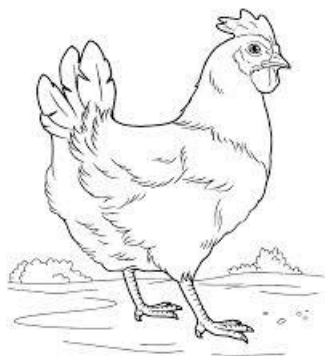
II. Răspundeți la întrebări:

1. Cum credeți, unde are loc acțiunea povestirii, într-un sat sau în oraș?
2. Ce obiecte de casă țărănească sunt prezentate în text?
3. Ce animale reprezintă eroii povestirii?
4. Ce emoții, sentimente sunt descrise de autor?
5. Cum este numele câinelui? Care sunt cele mai cunoscute nume pentru cățele în România și în Rusia?

III. Traduceți din limba rusă în limba română:

1. Запах свежего сыра проник в самые потаённые уголки дома.
2. В норке за печкой мышонок не находил себе места.
3. Лучше бы смириться, и не пытаться добраться до сыра. Но легко сказать!
4. Он уже ел подобное лакомство примерно год назад.
5. Мышонок подбирается мелкими шажками к краю своего убежища.
6. Какой путь выбрать? Пойти сначала вдоль стены до дивана?
7. У бедного мышонка даже не было времени забежать за печку.
8. Он бы запрыгнул в нишу печи, но она слишком высоко.
9. Собака быстро скрылась под диваном.
10. Хозяин берёт ломтик сыра, отрезает хлеб и, откусывая то от одного куска, то от другого, съедает всё с большим аппетитом.

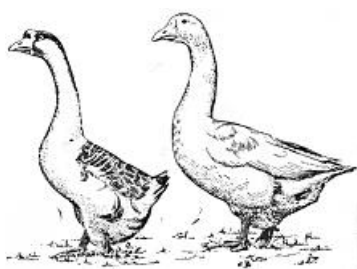
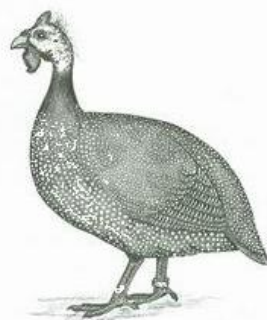
ÎN CURTEA MEA de Emil Gârleanu

Curtea mea e la țară**, pe malul unei ape. De jur împrejurul curții se încinge un gard de cătină, iar pe cătina în care vrăbiile stau împănate ca albinele în roi, se țese, de cu primăvară până-n toamnă, tulpina de rochița-rândunicii. Pe de margini, din loc în loc, ca la o azvârlitură de piatră unul de altul, se înalță plopî bătrâni, fuse uriașe pe care se deapănă vântul; pe vârfurile lor țin acoperământul, — cerul. Tufe de pomușoară și de ágrișe dau, înăuntrul curții, adăpost păsărilor mele.

Căci am păsări multe și felurite. De ici¹¹, din porțița încununată cu iederă, hai să le privim. Ai auzit cucurigul? Răsare soarele. Cocoșul acela negru e ceasornicul curții mele. Iată-l pe culme, țănoș, cu pintenii arcuiți, cu platoșa penelor oțelii, gata ca de luptă. Parcă vrea să-și arate bărbăția cărdului celuia de claponi din fața lui, — găini care nu se ouă, ale căror pene lungi și moi îi prefac într-un fel de sălcii plângătoare printre păsări.

A, uite-o, harnica ogrăzii! Repede-repede, sfârâindu-i piciorușele în ghetete galbene pe nisip de iute ce aleargă, cu bonețică albă tivită cu arnici, de gospodină, pe cap, cu cercelușii de mărgean la ureche, strânsă în fusta ei cu picățele, bibilica — picherea — aleargă dintr-un colț într-altul, să puie toate la locul lor. Numai să-i auzi gurița când vreo leneșă se întrece mai mult cu dedeochiul somnului!

Albe, linse, sau zburlite ca de vânt, legănându-se, sâsâind, îndemnând la tăcere, le vezi? cărdul de găște se înșiră, una după alta, ca și când cea din capăt ar fi înghițit un mosor de sfoară al căreia capăt l-ar fi hăpăit, pe rând, toate celelalte.

Dincolo, lângă teica de apă, sunt rațele; parcă-s

¹¹ De aici

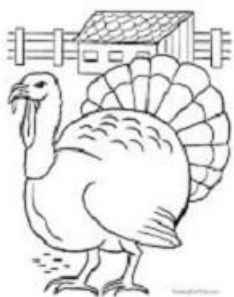
totdeauna văduve, așa-s de ursuze. Mișcând mereu din ciotul cozii, la dreapta și la stânga, ca și când dânsa le-ar îndemna și îndrepta trupul încotro s-apuce, știu numai să-și desfacă lopățelele pliscului, să se linciurească-n apă.

Dar bate soarele tare. Pune-ți mâna la ochi, să poți privi mai bine.

Colo, sub tufișul cela de agrișe, sunt cloștile. Înfoiate, gata să sară în capul oricui s-ar apropia, ele scurmă mereu, ca și când ar căuta o comoară. Își hrănesc puișorii. Gâgâlicii! boțuri de aur, cu două picături de rubin drept ochi. Uite-i cum se frământă, cum se strâng, roi, și se desfac pe urmă, cum se ciupesc de la un viermișor. Unul a sărit pe spatele mamei și, cu piciorușele lui subțiri și fragede ca paiul, i se cocoată după gât. De acolo urmărește cu ochișorii lui vioi ce fac ceilalți; prinde clipa, sare și apucă viermișorul. Apoi, fugind sub aripa caldă și ocrotitoare a cloștii, ospătează. Ceilalți rămân locului prostiți, sărăcuții! până ce zăresc o altă pradă.

Dar ce-i? Găinile se strâng să privească iscoditoare. Doi cocoși tineri s-au apucat la luptă. Penele zbor ca luate de vânt. Stai puțin și-o să vezi! Grămăticul curții mele e doar curcanul! Iată-l: i-a și zărit. Uite-l cum se repede, cum se pune mijlocitor

între ei, cum îi desparte; pe cel mai vajnic îl ciupește și-l urmărește până în celălalt colț al curții. Iar dacă a făcut pace, e și dreptul lui; se-nrotește, își atârână șiragurile de hurmuz și mărgelile la gât și, ca un drept judecător ce este, primește închinăciunile tuturor.

Numai fantele, craiul curții mele, privește-l, nici nu vrea să se uite la el. Tot necazul lui e că grămăticul își poate înroți la fel coada.

Auzi un lătrat? E Dudaș, Dudașache, dulăul, păzitorul. Acuma cercetează gardul dacă n-are vreo gaură prin care să se poată strecura lighioanele înăuntrul curții. Când găsește o deschizătură, se oprește și latră, — dă de veste.

Aha! Vezi? S-au oprit toate păsările, cu capul întors spre cer. Gâgâlicii de aur au năvălit* sub aripile cloștilor, să se ascundă. O săgeată străbate prin aer. E un vultan.

N-avea nici o grijă! Grămăticul l-a zărit cel dintâi. Și-a strâns mugurul nasului, și-a scos gușa în afară și-l urmărește cu ochii, să sară. *Gluguind*, parcă-i zice: „Poftim, dacă-ți dă mâna!” Dar vultanul e priceput; știe cu cine are de-a face. Un ocol, și se șterge prin zare, să caute aiurea o pradă mai puțin păzită.

Și-n urma lui păsările își văd de hrană, gâgâlicii răsar iarăși la lumină, și liniștea și pacea se lasă peste curtea mea.

Hai de ne-om duce și noi!

acoperământ, -mînte (s.n.) – навес, покров;
adăpóst, -uri (s.n.) – убежище, пристанище;
ágrîșă, -e (s.f.) – крыжовник (ягода);
aiúrea (adv.) – в другом месте;
albínă, -e (s.f.) – пчела;
a atârna, atárn (v.t.) – вешать, развешивать;
arcuít (adj.) – изогнутый;
arníci, -uri (s.n.) – фильдекосовая ниточка;¹²
azvârlitúrá, -i (s.f.) – бросок;
bărbăție, -i (s.f.) – мужество, храбрость;
bibilícă, -i (s.f.) – цесарка;
bonețică, bonețele (s.f., *dim.*) – чепчик;
cătîină, -i (s.f.) – 1. терновник. 2. облепиха;
cârd, -uri (s.n.) – стая, толпа, орава;
cer, -uri (s.n.) – небо;
cercelúș, -i (s.m., *dim.*) – серьга, серёжка;
a ciupi, -esc (v.t.) – 1. клевать. 2. воровать;
clapón, -i (s.m.) – клапун;¹³
clóșcă, cloști (s.f.) – наседка;
a se cocoța, mă cocóț (v.r.) – взгромождаться;
comoáră, comóri (s.f.) – сокровище, клад;
crái, crái (s.m.) – принц, царь;
cúlme, -i (s.f.) – 1. вершина. 3. (зд.) шест;
curcán, -i (s.m.) – индюк;
a se depăna, mă de(a)păn (v.r.) – наматываться;
deschizătúrá, -i (s.f.) – отверстие, щель;
duláu, dulái (s.m.) – овчарка, сторожевой пёс;
gard, -uri (s.n.) – забор, ограда, изгородь;
găină, -i (s.f.) – курица;
gâgâlíce, -i (s.m.) – малютка, крошка;
gâscă, găște (s.f.) – гусь, гусыня;
grămătíc, -i (s.m., *inv.*) – писарь, (зд.) наставник;
guriță, -e (s.f., *dim.*) – ротик, (зд.) голосок;

gúșă (s.f.) – зоб;
a hăpăi, -esc (v.t.) – глотать;
hurmúz, -uri (s.n.) – (поддельный) жемчуг;
iéderă, -e (s.f.) – плющ;
iscoditór (adj.) – пытливый, любопытный;
iúte (adv.) – быстро, проворно;
a împăna, -ez (v.t.) – набивать битком, заполнять;
înfoiát (adj.) – взъерошенный;
a se încínge, mă încíng (v.r.) – опоясываться;
încununát (p.t., adj.) – увенчанный;
înghiți, înghít, (v.t.) – глотать;
a se înșira, mă înșir (v.r.) – выстраиваться в линию;
fánte, fanți (s.m.) – франт, щёголь;
fráged (adj.) – нежный, тонкий;
a se frământa, mă frămánt (v.r.) – волноваться;
fus, -e (s.n.) – веретено;
fústă, -e (s.f.) – юбка;
lighioánă, -e (s.f.) – зверь, живность;
a se linciuri, -esc (v.r., *reg.*) – плескаться;
lins (adj.) – гладко причесанный; прилизанный;
mărgeá, mărgele (s.f.) – бусина, бисер;
mărgeán, -uri (s.n., *gar*) – коралл;
a năvăli, -esc (v.i.) – устремляться;
nisíp, -uri (s.n.) – песок;
ográdă, ogrăzi (s.f.) – двор;
a ospăta, -ez (v.i.) – угощаться, есть;
oțelíu (adj.) – стального цвета;
a se oua, *pers.* 3-a se ouă (v.r.) – нести яйца;
pái, -ie (s.n.) – соломинка;
până, pene (s.f.) – перо, оперение;
păsăre, păsări (s.f.) – птица;

¹² тонкая хлопчатобумажная пряжа, туго скручиваемая из нескольких ниток;

¹³ Clapon m. - cocoș castrat care se îngrașă ușor și oferă o carne gustoasă;

picăţeá, picăţele (s.f.) – крапинка;
 píchere, -i (s.f.) – цесарка;
 pínten, -i (s.m.) – шпора;
 plátoşă, -e (s.f.) – латы, панцирь;
 plop, -i (s.m.) – тополь;
 pomuşoară, -e (s.f., *reg.*) – смородина;
 portiţă, -e (s.f.) – маленькие ворота, калитка;
 prádă, prăzi (s.f.) – добыча;
 pricepút (adj.) – умный, сообразительный;
 ráţă (s.f.) – утка;
 rochíţa-rândunícii (s.f.) – выюнок (полевой);
 rói, roiuri (s.n.) – рой;
 a scurma, scurm (v.i.) – рыться;
 a sfârâi, sfârâi (v.t.) – жужжать;
 a sâsâi, sâsâi (v.i.) – 1. шипеть. 2. шепелявить;
 a se strecura, mă strecór (v.r.) – пробираться,
 проникать;

şirág, -uri (s.n.) – связка;
 teică, -i (s.f.) – колода (водопойная);
 a tivi, -esc (v.t.) – подшивать;
 túfă (s.f.) – куст;
 tufiş (s.n.) – кустарник;
 tulpină, -i (s.f.) – ствол, стебель;
 a se ţese, mă ţes (v.r.) – переплетаться;
 ţanţós (adj.) – надменный, горделивый;
 vájnic (adj.) – энергичный, сильный, грозный;
 viermişór (s.m., dim.) – червячок;
 vrábie, vrábii (s.f.) – воробей;
 vultán, -i (s.m.) = vúltur – орёл;
 ursúz (adj.) – угрюмый, хмурый;
 zburlít (adj.) – взъерошенный, всклокоченный.

Reţineţi:

de jur împrejur – кругом, вокруг, со всех сторон;
 din loc în loc – с места на место;
 la o azvârlitură de piatră/băţ – рядом, рукой подать;
 răsare soarele – солнце встаёт;
 sálcie plângătoare – плакучая ива;
 a fuge de-i sfârâie picioarele – бежать так, что пятки сверкают;
 dedeochiul somnului – (зδ.) чары сна;
 a îndemna la tăcere – призывать к молчанию;
 una după alta – одна за другой;
 ca şi când – как будто бы;
 un mosor de sfoară – катушка верёвки (бечёвки);
 ciotul cozii – обрубок хвоста;
 lopăţelele pliscului – лопаточки клюва;
 a-şi pune mâna la ochi – приложить руку к глазам;
 boţuri de aur – золотые комочки;
 a prinde clipa – улучить момент;
 a rămâne (întuit) locului – оставаться на месте;
 a se apuca la luptă – начать бой/сражение;
 a se pune mijlocitor între *cineva* – встать между кем-то
 un drept judecător – настоящий судья;
 a primi închinăciuni – принимать приветствия (поклоны);
 a da de veste – давать знать, оповещать;
 o săgeată străbate prin aer – стрела пронзает воздух;
 N-avea nici o grijă! – Не беспокойся!
 mugurul nasului – носовой отросток (у индюков);
 a urmări (*pe cineva*) cu ochii – следить за кем-то, не спускать глаз;
 a se şterge prin zare – исчезать в дали/ за горизонтом;
 a-şi vedea de treabă – заниматься своим делом;
 a-şi vedea de hrană – заботиться о своём пропитании.

*Note gramaticale:

În limba română există o clasă de verbe care nu sunt convertibile în reflexive sau pasive, de exemplu: a abjura – *отрекаться от престола*, a abdica – *отрекаться от престола*, a arăta – *выглядеть*, a atârna – *висеть, свисать, свешиваться*, a dispera – *отчаиваться*, a expira – *оканчиваться, истекать*, a înceta – *прекращаться, останавливаться*, a înflori – *расцветать, покрываться цветами*; a nădăjdui – *надеяться, рассчитывать на что-то*; a năvăli – *устремляться*, a râde – *смеяться*, a răsună – *раздаваться, звучать*; a reuși – *удаваться, получаться*; a scăpa – *спасаться, избавляться*, a slăbi – *худеть, слабеть*, a tânji – *вянуть*, a tresări – *встрепенуться*, a zvâcni – *биться, трепетать, дёргаться* etc.

Utilizarea unor verbe ca reflexive, în condițiile în care norma literară nu acceptă aceste forme, e un fenomen al limbii populare.

**Note lexicale:

- „**La** țară” – «в деревне». De exemplu: „*Peste tot sunt gospodari care au grijă de cele de pe lângă casă, dar viața la țară diferă de la sat la sat*”.
- „**În** țară” – «в стране». De exemplu: „*Pot folosi internetul oriunde în țară și în străinătate?*”

I. (1) *Transformați frazele următoare fără să se piardă sensul lor:*

1. De jur împrejurul curții se încinge un gard de cătină, iar pe cătina în care vrăbiile stau împănate ca albinele în roi, se țese, de cu primăvară până-n toamnă, tulpina de rochița-rândunicii.

2. Numai să-i auzi gurița când vreo leneșă se întrece mai mult cu dedeochiul somnului!

3. Colo, sub tufișul cela de agrișe, sunt cloștile. Înfoiate, gata să sară în capul oricui s-ar apropia, ele scurmă mereu, ca și când ar căuta o comoară.

(2) *Găsiți în text epitete și comparații.*

(3) *Fără să folosiți dicționarul, explicați sensul verbului „a glugui” în contextul dat.*

(4) *Dați cât mai multe sensuri ale verbului „a bate”, dați exemplele lor, folosind contextul.*

(5) *Ce efecte stilistice au semnul de exclamare și semnul interogării în textul dat.*

(6) *Caracterizați tot textul din punct de vedere stilistic.*

II. Răspundeți la întrebări:

1. Ce păsări domestice sunt menționate în text?
2. Ce animale domestice sunt în România?
3. Care animale domestice sunt în zona voastră?
4. Care este diferența între rațe și găște?
5. Cum este numele câinelui din această poveste?

III. Traduceți din limba rusă în limba română:

1. Цесарка бегает из угла в угол, чтобы расставить всё по своим местам.
  2. Яркое светит солнце. Приложи ладонь к глазам, чтобы лучше видеть.
  3. Курочки-наседки постоянно роются в земле, будто ищут сокровища.
  4. Два молодых петушка вступили в бой.
  5. Знает, с кем дело имеет.
  6. Спокойствие и мир воцаряются на моём дворе.
  7. Индюк первым заметил орла.
  8. Орел делает вираж и скрывается за горизонтом в поисках более лёгкой добычи.
  9. Даже смотреть на него не хочет!
  10. Сторожевой пес осматривает изгородь, чтобы проверить, нет ли в ней какой-нибудь лазейки, через которую могли бы пролезть во двор враги.
  11. Золотые комочки бросились под крылья наседок, чтобы скрыться.
-

MUNTELE ORB de Francisc Munteanu

*

Toamna când cad frunzele, îmi place să cutreier parcurile. Îmi place îndeosebi seara, când oamenii devin mai liniștiți, mai înțelegători. Atunci îmi caut un loc ferit, o bancă ascunsă, ninsă de frunze și privesc aiurea, la oameni, la copacii goi. Dacă aş fi poet, aş adăuga că ascult liniștea. Ciudat de melodioasă poate fi o liniște într-un parc: frunzele cad cu un tremur metalic, vântul se gudură de scoarța zgrunțuroasă a copacilor*, săgetările păsărilor din văzduh au un fâlfâit aparte și până și pașii trecătorilor întârziați completează această liniște.

Nu e nici un paradox: așa cum culorile curcubeului de pe discul lui Newton formează albul absolut, tot așa micile zgomote ale naturii se contopesc într-o liniște perfectă.

Dar să nu mai scriu pentru plăcerea mea.

Într-o seară, stăteam pe o bancă, într-un parc. Alături de mine mai era un om căruia în gând i-am mulțumit de mai multe ori pentru tăcerea cu care admira parcul pustiit de vântul de septembrie. Trecuse cu mult de miezul nopții. Tocmai voiam să plec, când tovarășul meu de bancă se întoarse spre mine:

- E târziu, domnule?

- Da, e târziu.

- E lună sau e întuneric?

„Uite ce vecin șugubăț am”, costat, cu o admirație răutăcioasă, și-i răspund ca atare:

- Dumneata cam ce crezi?

- Eu cred că e lună. Altminteri de ce ai sta dumneata până târziu și tocmai aici, în acest loc ascuns. Și apoi nici vântul nu bate. Înseamnă că nu sunt nori.

Mă uit cu atenție la vecinul meu: e un om în vârstă cu o față lunguiață, încadrată de o barbă deasă, cărunță. Între genunchi ținea un baston vopsit în alb. Tresar. E orb.

Față de un infirm, m-am simțit totdeauna în inferioritate. Nu știu ce să-i răspund: să-i răspund la întrebare, să-i cer iertare pentru răspunsul meu prost plasat?

Un timp tac, îi privesc profilul: are o frunte bombată și buze cărnoase. În cele din urmă, îi cer scuze:

- Iertați-mă că v-am răspuns așa... nu știam că sunteți...

- Orb, mă completează el. Nu face nimic, tinere.

Ce ciudat, el e orb și eu nu văd bine. Doar m-am uitat cu atenție la el. Poate că nu vede până la cer, o fi miop, sau pur și simplu întrezărește. Îl întreb:

- De unde știți că sunt tânăr?

- După glas. După glas și după repezeală cu care vorbiți. Un om în vârstă e mult mai calm.

- Da, da, îl aprob și iarăși nu mai știu ce să-i spun.

Sunt puțin supărat: până atunci eram convins că sunt spontan, că nu mă fâstăcesc în fața unei replici neașteptate. Am scris doar teatru.

Sus pe cer, luna lunecă ușor, ca o portocală pe mare, dusă de valuri. În fond, cel mai comod ar fi să mă scol, să-l salut și să plec.

Tocmai mă pregăteam să mă scol, când orbul își întoarse fața spre mine:

- Dumneata ai fost vreodată la Predeal?

- Da, domnule, am fost.

- Acum trebuie să fie foarte frumos acolo.

- De unde știți cum e acolo? Sau nu e mult de când ați pierdut vederea?

- Nu știu dacă e mult sau puțin. Așa m-am născut.

---

a adăuga, adăug (v.t.) – добавить, прибавить;	îndeosébi (adv.) – преимущественно; главным образом;
a admira, admír (v.t.) – любоваться, восхищаться;	a întrezări, -esc (v.i.) – едва/смутно различать;
aiúrea (adv.) – куда-нибудь, бесцельно;	întuneric (s.n.) – темнота, мрак;
alături (adv.) – рядом, возле, около;	a însemna, însémn / -ez (v.i.) – значить, означать;
altmínteri (adv.) – иначе;	lună (s.f.) – луна;
apárte (adj., <i>invar.</i>) – отдельный, особый, особенный;	a luneca, lúnec (v.i.) – скользить;
aproba, aprób (v.t.) – одобрять, соглашаться;	lunguiét (adj.) – продолговатый; вытянутый;
bâncă, bănci (s.f.) – скамейка, скамья;	miór (adj.) – близорукий;
bărbă, bărbi (s.f.) – борода;	natúră (s.f.) – природа;
bastón, bastoáne (s.n.) – палка, трость;	neășteptát (adj.) – неожиданный, внезапный;
bombát (adj.) – выпуклый;	nins (adj.) – покрытый снегом/ (зд.) листьями;
búzá, -e (s.f.) – губа;	oără, ori (s.f.) – раз;
calm (adj.) – спокойный;	orb (adv., s.m.) – слепой;
a cădea, cad (v.i.) – падать;	pustiít (adj.) – 1. опустошенный, разорённый.
cărnós (adj.) – мясистый, толстый;	2. опустелый, пустой;
cărúnt (adj.) – седой;	răutăciós (adj.) – злой, злорадный, ехидный;
ciudát (adv.) – необычно, странно;	repezeálă (s.f.) – быстрота, скорость;
comód (adj.) – удобный;	săgetăre, ări (s.f.) – (зд.) стремительный полёт;
a completa, -ez (v.t.) – дополнять, прибавлять;	scoárță, -e (s.f.) – кора;
a se contopi, -esc (v.r.) – соединяться, сливаться;	supărát (adj.) – сердитый, раздраженный, огорченный;
corác, -i (s.m.) – дерево;	sus (adv.) – наверху;
curcubéu, éie (s.n.) – радуга;	șugubăț (adj.) – шутливый, насмешливый;
a cutreiera, cutréier (v.t.) – бродить;	tăcere, -i (s.f.) – молчание;
des (adj.) – густой;	trecător, -i (s.m.) – прохожий, путник;
fâlfâit (s.n.) – колыхание; хлопанье крыльев;	trémur, -e (s.n.) – дрожь, дрожание, трепет;
a se fâstâci, -esc (v.r., fam.) – теряться, смущаться, приходить в замешательство;	a tresări, tresár (v.i.) – вздрагивать;
ferít (adj.) – укрытый, защищенный, скрытый;	val, -uri (s.n.) – волна;
frunte, nți (s.f.) – лоб;	vânt, -uri (s.n.) – ветер;
gol (adj.) – голый, обнаженный;	văzdúh, -uri (s.n., <i>rar</i>) – воздух, поднебесье;
glas, -uri (s.n.) – голос;	vecín, -i (s.m.) – сосед;
a se gudura, mă gúdur (v.r.) – ласкаться;	vedére, -i (s.f.) – зрение;
genúnchi, genúnchi (s.m.) – колено;	vopsít (adj.) – выкрашенный, окрашенный;
a ierta, iért (v.t.) – прощать, извинять;	zgómot, -e (s.n.) – шум;
infírm (s.m.) – калека, инвалид;	zgrunțurós=grunzuos (adj.) – шероховатый, бугристый, шершавый;
încadrát (p.t., adj.) – обрамленный, окруженный;	

Rețineți:

de mai multe ori – несколько раз, неоднократно;
miezul nopții – полночь;
ca atare – таким образом, так;
(un om) în vârstă – (человек, мужчина) в возрасте;
bate (pers. 3-a) vântul – дует ветер;
față de (cineva, ceva) – по отношению к ..., в присутствии ...;
în fața (cuiva, a ceva) – перед (кем-то, чем-то);
în inferioritate – неполноценно;
a cere iertare / scuze – просить прощение;
prost plasat – неуместный;
în cele din urmă – наконец, в конце концов;
Nu face nimic! – Ничего! (Ничего страшного!)

*Note lexicale:

Precizați diferența între cuvintele „arbore”, „copac”, „pom” și „lemn”. Fiți atenți la traducerea din limba rusă în limba română:

<p>Arbore, -i, (s. m.) - nume generic pentru orice plantă cu trunchi înalt și puternic, lemnos și cu mai multe ramuri cu frunze care formează o coroană.</p> <p>Copac, -i, (s. m.) - plantă cu trunchiul lemnos și înalt, ale cărei crengi se ramifică la o distanță oarecare de sol, formând o coroană</p> <p>Pom, -i, (s. m.) - nume generic pentru arbori care produc fructe comestibile</p> <p>Lemn, -e (s. m.) - parte dură a arborilor, constând dintr-un țesut compact sau fibros, aflat între scoarță și măduvă. (Cuvântul “lemn” se mai traduce în limba rusă ca „древесина”).</p> <p><i>Exemple:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Afacerea cu arbori minune care aduce un profit de 10.000 de euro pe an. Lemnul de paulownia și-a facut intrarea în Romania. - Cei mai mari copaci din lume trăiesc în Pădurea Giganților, o pădure montană situată la altitudinea de 1.800 metri în Parcul Național Sequoia din statul american California. - Nectarinul este un pom cu fructe foarte gustoase. - Case de lemn oferite de firma noastră, construite din lemn de calitate superioară, sunt cea mai bună soluție dacă dorești o casă. 	<p>} дерево</p>
---	-----------------

I. (1) Adaptați primul aliniat, păstrând în textul definitiv îmbinările subliniate și folosind sinonimele din limba curentă ale cuvintelor următoare: a cutreira, îndeosebi, ferit, a ninge (nins), a se gudura, un văzduh, un fâlfâit, aparte, inferioritate, o iertare, a fâstâci.

(2) Precizați diferența între substantivele „aer” și „văzduh” analizând contextele următoare:

1. ...Și îngerii au coborât în văzduh deasupra satului Betleem unde au cântat cântarea lor unică...
2. ...Toate versiunile „Păsării în văzduh” (a lui Constantin Brâncuși) sunt atasate de soclu printr-o vergea metalică care pătrunde atât în soclu cât și în pasăre.
3. Din văzduh cumplita iarnă cerne norii de zăpadă/ Lungi troiene călătoare adunate-n cer grămadă... (Vasile Alecsandri).

4. „Castelul din văzduh” este un roman al scriitoarei Diana Wynne Jones.
5. – Ai văzut filmul „Sus, în aer” („Up in the Air”) cu George Clooney? – Nu, nu-mi place acest actor.
6. ... Mórsele (моржи) au fost observate, din aer, în apropiere de Point Lay.
7. Zborul cu balonul cu aer cald reprezintă unul dintre cele mai romantice tipuri de zbor.

(2) *Transformați perfectul simplu la perfectul compus.*

(3) *Găsiți locuțiuni care conțin cuvântul „față”, explicați sensul lor, dați sinonimele lor.*

(4) *Transformați vorbirea directă în vorbirea indirectă.*

(5) *Descrieți într-o frază timpul și locul unde se petrece acțiunea nuvelei.*

(6) *Rezumați dialogul, formând două fraze în vorbirea indirectă.*

Tocmai mă pregăteam să mă scol, când orbul își întoarse fața spre mine:

- Dumneata ai fost vreodată la Predeal?
- Da, domnule, am fost.
- Acum trebuie să fie foarte frumos acolo.
- De unde știți cum e acolo? Sau nu e mult de când ați pierdut vederea?
- Nu știu dacă e mult sau puțin. Așa m-am născut.

II. *Răspundeți la întrebări:*

1. Ce înseamnă discul lui Newton? Descrieți-l.
2. Cum îl descrie autorul pe personajul orb?
3. Cum vă imaginați portretul protagonistului?
4. De ce bastonul vopsit în alb este simbolul dizabilității de vedere? Când se sărbătorește „Ziua bastonului alb”?
5. Unde este situat Predealul? Găsiți-l pe harta României.

III. *Traduceți din limba rusă în limba română, mărind segmentele propoziției:*

1. - Цвета радуги на диске Ньютона образуют белый цвет.
  - Цвета радуги на вращающемся диске Ньютона образуют абсолютно белый цвет.
  - Точно так же, как и цвета радуги на вращающемся диске Ньютона образуют абсолютно белый цвет, негромкие звуки природы сливаются в полную тишину.
2. - Рядом со мной сидел ещё один господин.
  - Рядом со мной сидел ещё один господин, которого я много раз мысленно поблагодарил за молчание.
  - Рядом со мной сидел ещё один господин, которого я много раз мысленно поблагодарил за молчание, когда он любовался опустошаемым сентябрьским ветром парком.

***

Trebuie să fie îngrozitor să nu fi văzut niciodată nimic. De multe ori în copilărie am încercat să dau de urmă acestui sentiment. Închideam ochii și mergeam

câțiva metri fără să văd, până mă împiedicam. Știam că dacă ții ochii închiși multă vreme, nu vezi negrul absolut, ci niște linii și puncte colorate ciudat într-o perpetuă mișcare nedefinită. Dar mai știam că eu aveam noțiunea liniilor și a punctelor și în special a culorilor. Un om, însă, care n-a văzut în viața lui decât nimicul, trebuie să aibă alte unități de comparație. Orbul pe care l-am condus în copilărie n-a fost orb din naștere: el definea lucrurile după pipăit, după zgomote, după miros. Un orb din naștere, chiar dacă aude sau chiar dacă pipăie un lucru, nu are cu ce îl asemăna.

Puțin din respect, puțin din curiozitate, am continuat discuția:

- Cu atât mai mult, de unde știți că e frumos la Predeal?

- Așa mi-au spus oamenii. Mi-au vorbit de munți. Atât de mult mi-au vorbit de munți, încât mă frământam și ziua și noaptea să mi-i pot închipui. Și nu reușeam. Toate celelalte lucruri le cunosc. Chiar și pe acelea pe care nu le-am putut pipăi. Cum e luna de exemplu. Numai un munte nu-mi pot închipui. M-am dus la Predeal. Am urcat pe munte, dar în zadar.

- Vă explic eu – i-am răspuns, bucuros că în sfârșit îi pot fi de folos. Un munte e ca o ...

- Mulți mi-au descris munții până acum, dar fără succes. Am pipăit mușuroaie, cocoase și n-am priceput ce ar putea fi frumos în așa ceva. Și totuși oamenii spun că munții sunt frumoși. Trebuie să aibă ceva ce eu nu pot pricepe. Și-mi pare rău. Zău, crede-mă tinere, îmi pare rău.

Cu ce aș putea să-l ajut? Cum aș putea să-i explic ce e frumos la un munte? Da, dacă aș reuși acest lucru m-aș reabilita în fața mea pentru felul în care i-am răspuns la prima întrebare. De aceea nu m-am dat bătut. Am insistat, l-am invitat la mine, promițându-i că am să-l fac să înțeleagă frumusețea unui munte. Eram convins că până acasă am să născocesc ceva. N-am reușit. În casă, ca să câștig timp, i-am oferit un pahar de vin și l-am întrebat dacă-i place muzica.

- Foarte mult, mi-a răspuns orbul.

Aveam imprimată pe bandă de magnetofon simfonia a V-a a lui Beethoven. L-am întrebat dacă o cunoaște. Nu o cunoștea.

După primele acorduri, am văzut că orbul tresare, se încordează și strânge cu putere mânerul bastonului.

- Uite dragă prietene, așa arată munții.

Orbul nu mi-a răspuns decât târziu, după ce a încetat și ultimul acord al simfoniei.

- Oamenii au dreptate. Munții sunt foarte frumoși.

A trecut timp de la această întâmplare. Cu orbul sunt prieten și azi. Mă vizitează des și mă roagă să-i arăt munții.

a aseăna, asémăn (v.t.) – сравнивать, сопоставлять;
 așa (adv.) – так, именно так;
 a auzi, aúđ (v.t.) – слышать;
 bándă, bénzi (s.f.) – лента,
 cocoášă, -e (s.f.) – горб, нарост, (зд.) кочка;
 colorát (adj.) – цветной, красочный;
 a condúce, condúc (v.t.) – провожать, сопровождать;
 copilărie, -i (s.f.) – детство;
 culoáre, culori (s.f.) – цвет;
 curiositáte, -ăți (s.f.) – любопытство;
 a defini, -esc (v.t.) – определять, указывать;
 des (adv.) – часто;
 a descrie, descriu (v.t.) – рассказывать, описывать;
 discúție, -i (s.f.) – беседа, разговор;
 a se dúce (la) (v.r.) – уезжать, отправляться;
 fel, -uri (s.m.) – способ, образ, манера;
 a se frământa, mă frământ (v.r.) – мучиться, терзаться;
 imprimát (p.t., adj.) – (зд.) записанный;
 a insista, însăíst (v.i.) – настаивать;
 a se împiedica (v.r.) – спотыкаться;
 a încerca (v.i., v.t.) – пробовать, пытаться;
 a-și închipui, îmi închípui (v.r.) – представлять/воображать себе;
 a înceta, -ez (v.i.) – прекращаться, останавливаться;

a se încorda, -ez (v.r.) – напрягаться;
 îngrozitór (adv.) – страшно, ужасно;
 însă (conj.) – но, всё же, однако, тем не менее;
 întâmpláre, -ări (s.f.) – случай, происшествие;
 mânér, -e (s.n.) – ручка, рукоятка;
 mișcáre, -ări (s.f.) – движение;
 munte, múnți (s.m.) – гора;
 mușurói (s.n., rar) – маленький холмик, бугорок;
 a născoci, -esc (v.t.) – придумывать, изобретать;
 nedefinít (adj.) – неопределённый, неясный;
 noțiúne (s.f.) – понятие;
 perpétuu (adj.) – непрерывный, вечный;
 a pipăi, pipăi (v.t.) – ощупывать, осязать;
 pipăit (s.n.) – осязание;
 a pricepe, pricep (v.t.) – понимать, соображать;
 a promite, promít (v.t.) – обещать;
 punct, -e (s.n.) – точка;
 respéct (s.n.) – уважение, почтение;
 a reuși, -esc (v.i.) – удаваться, получаться, добиваться;
 a strânge, stráng (v.t.) – сжимать;
 últim (adj.) – последний;
 a vizita, -ez (v.t.) – навещать, проводывать;
 zău (interj.) – Ей-богу!

Rețineți:

De multe ori – много раз, неоднократно;
a da de urmă (*a ceva*) – напасть на след;
în special – особенно, в особенности;
unitate de comparație – единица сравнения;
din naștere – с рождения;
din respect – из уважения;
din curiozitate – из любопытства;
cu atât mai mult – тем более;
în sfârșit – наконец;
a fi (*cuiva*) de folos – быть полезным;
fără succes – безуспешно, безрезультатно;
a se da bătut – сдаваться;
a câștiga timp – выигрывать время;
a fi convins (*de ceva*) – быть убежденным (*в чем-либо*);
bandă de magnetofon – магнитофонная лента;
a avea dreptate – быть правым.

I. (1) *Transformați perfectul simplu la perfectul compus.*

(2) *Învățați pe de rost primul aliniat al textului.*

(3) *Dați formele în plural ale următoarelor substantive: un metru, un ochi, o unitate, un munte, un mușuroi, o cocoasă, un acord, un genunchi, o oară, o frunte, un curcubeu, o barbă, o mătură, un ferăstrău, un clopoțel, un miel, un pietroi, o bonețică, un crai, o găscă, un pai.*

(4) *Transformați vorbirea directă în vorbirea indirectă.*

(5) *Relatați tot textul la persoana a III-a.*

(6) *Prezentați o scurtă biografie a autorului nuvelei.*

II. *Răspundeți la întrebări:*

1. Câte simțuri au oamenii? Numiți cele 5 simțuri "clasice".
2. Ce înseamnă „o unitate de comparație”? Pentru ce o folosim?
3. Cum credeți, de ce Domnul dorea atât de mult să-și închipuie un munte? Ați fost vreodată la munte?
4. Ce însușiri are personajul principal? Caracterizați-l.
5. Ce opere muzicale mai pot reda frumusețea munților?

III. *Traduceți din limba rusă în limba română, mărind segmentele propoziției:*

1. - Если держать глаза закрытыми много времени, ты видишь не абсолютную темноту.

- Если держать глаза закрытыми много времени, ты видишь не абсолютную темноту, а какие-то цветные линии и точки.

- Я знал, что, если держать глаза закрытыми много времени, ты видишь не абсолютную темноту, а какие-то причудливые цветные линии и точки, в постоянном неопределённом движении.

2. - Я бы реабилитировался в собственных глазах за то, как я ответил ему на первый вопрос.

- Если бы мне это удалось, я бы реабилитировался в собственных глазах за то, как я ответил ему на первый вопрос.

- Если бы мне это удалось, я бы реабилитировался в собственных глазах за то, как я ответил ему на первый вопрос, и я решил не сдаваться.

PRIMA CONCEDIERE de Francisc Munteanu

*

Eram în clasa a doua sau a treia primară. când ne-am mutat în strada Semaforului. Aici, ca de altfel toți care locuiau pe această stradă, o duceam foarte prost. Tata, de meserie cioplitor în lemn, era șomer de vreo patru ani de zile. Ca să nu murim totuși de foame, am vândut totul din casă. Nu ne-a mai rămas din mobilier

decât un pat, două scaune, o masă, un cuier cu patru brațe și o reproducere în alb-negru după o lucrare a lui Michelangelo: Il Pensieroso.

Îmi amintesc că, în zilele cu ploaie, când nu puteam ieși din casă, priveam ore întregi reproducerea. Știam la număr cutele togii de la genunchiul “gânditorului”, la fel și scobiturile, șapte, ale celor doi stâlpi de marmură care îl încadrau. Uneori, tata, dacă nu era beat, mă lua pe genunchi și atunci îl rugam să-mi deseneze. Parcă-l văd și acum: lua de după ureche un creion lat, de dulgher, și neteza cu palma foaia de ziar care servea drept față de masă. Desena apăsător, sigur pe sine. La început, grafitul năștea un umăr, pe urmă încă unul, o coapsă, picioare, un cap și omul era gata. Eu râdeam, dar îl socoteam artist prost pe tata. Asta, pentru că pe strada Semaforului n-am întâlnit niciodată oameni atât de puternici și frumoși cum îmi desena el.

Când era beat nu desena: se plimba numai prin casă, morocănos, o bătea pe mama și, dacă ne prindea, și pe noi, copiii. De acasă, în asemenea ocazii, mama ne trimitea la vecini și noi nu ne întorceam decât după ce se liniștea. Se liniștea însă repede: se așeza la masă, își lăsa capul în palme și plângea. Hohotea atât de puternic încât scârțâia scaunul sub el. Uneori mi-era milă de el. Îmi venea să-l mângâi, să-i sărut mâinile cu care desena atât de frumos.

De obicei, a doua zi, își cerea iertare de la mama, și-i promitea că o să găsească de lucru. Când seara se întorcea fără să fi găsit, rușinat, își ținea capul în pământ. Mama îl îmbărbăta:

- Nu-i nimic. Ai să găsești mâine...

Când nu mai aveam nimic în casă, tata își agăța pe spate o tăbliță de lemn cu inscripția "lemnar" și se ducea în colțul* străzii Bhom, unde, cu alții ca el, pictori, fierari, zidari, aștepta norocul care, obicei, apărea în persoana unei servitoare ce-l chema la tăiat lemne sau la alte munci la fel de calificate.

Și noi copiii trebuia să întreprindem ceva ca să putem contribui la întreținerea casei. La școală tot nu ne prea duceam decât iarna, când era frig și știam sigur că se încălzesc sălile de cursuri. Fiind cel mai mic în familie, slăbuț și nemâncat, a trebuit să-mi aleg o meserie pe măsura puterilor mele. Astfel, m-am angajat să însoțesc un cerșetor orb în lungile lui peregrinări prin oraș. Am învățat bine meseria de cerșetor: știam unde și când poate pica ceva. Parcurile nu le colindam decât spre seară când apăreau perechile de îndrăgostiți. Ne dădeau bani, dar nu din milă, ci numai ca să nu-i deranjăm. Orbul m-a învățat să nu întind mâna gospodinelor care se duc spre piață, ci numai aceluia care se întorceau de la cumpărături: ele, de obicei, erau mulțumite de târguială și, ce era și mai important, aveau mărunțiș.

---

acum (adv.) – теперь, сейчас;
 a agăța, agăț (v.t.) – вешать, нацеплять;
 a se angaja, mă angajez (v.r.) – наниматься (на работу);
 apăsăt (adv.) – твёрдо, решительно;
 astfel (adv.) – так, таким образом;
 atunci (adv.) – тогда;
 a bate (v.t.) – бить;
 bani (s.m., *pl.*) – деньги;
 beat (adj.) – пьяный;
 braț, -e (s.n.) – 1. рука. 2. ручка. 3. (зд.) рожок (вешалка);
 cap, capete (s.n.) – голова;
 cerșetór (s.m.) – нищий, попрошайка;
 cioplitor (s.m.) – резчик;
 coapsă, -e (s.f.) – бедро;
 colinda, colind (v.i., v.t.) – (зд.) бродить, шататься;
 colț, -uri (s.n.) – угол, конец;
 cuiér, -e (s.n.) – вешалка;
 cútă, -e (s.f.) – складка, сборка;
 a deranja, -ez (v.t.) – беспокоить;
 a desena, -ez (v.t.) – рисовать;
 dulghér (s.m.) – плотник;
 fierár (s.m.) – кузнец;
 gospodină (s.f.) – хозяйка;
 grafít (s.n.) – графит;
 a hohoti, -esc (v.i.) – рыдать, плакать навзрыд;
 important (adv.) – важно;
 inscripție (s.f.) – надпись;
 a îmbărbăta, -ez (v.t.) – ободрять;
 a încadra, -ez (v.t.) – обрамлять, окаймлять;
 a se încălzi (v.r.) – согреваться, обогреваться;
 îndrăgostit (adj., s.m.) – влюблённый;
 a însoți, -esc (v.t.) – сопровождать;
 a întreprinde, întreprind (v.t.) – предпринимать;
 întreținere (s.f.) – содержание;
 lat (adj.) – широкий;
 lemnár (s.m.) – столяр, плотник;
 a se liniști (v.r.) – успокаиваться, утихать;
 marmură (s.f.) – мрамор;
 mărunțiș (s.f.) – мелкие деньги, мелочь;
 măsură, -i (s.f.) – мера, размер;
 meserie (s.f.) – ремесло, занятие, профессия;
 mobiliér (s.m.) – мебель, обстановка;
 morocănós (adj.) – угрюмый, хмурый, мрачный;
 a se muta, mă mut (v.r.) – переселяться, переезжать;

nemâncát (adj.) – голодный;
 a netezi, -esc (v.t.) – разравнивать, разглаживать;
 niciodată (adv.) – никогда;
 noróc, noroáce (s.n.) – 1. удача, счастье. 2. судьба;
 ocázie (s.f.) – удобный/подходящий случай, повод;
 párcă (adv.) – как будто, словно, кажется;
 pereche, -i (s.f.) – пара;
 peregrinare, -ări (s.f.) – 1. паломничество. 2. (*fig.*) бродяжничество;
 piață, piețe (s.f.) – рынок, площадь;
 a pica, pic (v.i., v.t.) – перепадать;
 pictor (s.m.) – художник;
 a plânge (v.i.) – плакать;
 ploaie, ploi (s.f.) – дождь;
 primár (adj.) – начальный;
 a privi (v.t.) – смотреть, рассматривать;
 a prinde (v.t.) – ловить, настигать;
 promíte, promít (v.i., v.t.) –
 puternic (adv.) – сильно;
 a râde (v.i.) – смеяться;
 répede (adv.) – быстро;
 reproducere, -i (s.f.) – репродукция, копия;
 rușinat (adj.) – пристыженный, смущенный;
 a săruta (v.t.) – целовать;
 a scârțâi, scârțâi (v.i.) – скрипеть, трещать;
 scobitură (s.f.) – выемка, углубление, (зд.) каннелюра;
 a servi, -esc (v.i.) – служить, (зд.) использоваться в качестве;
 slăbúț (adj., *dim.*) – худенький, слабенький;
 a socoti (v.t.) – считать;
 spáte, spate (s.n.) – спина;
 stâlp (s.m.) – столб, опора, (зд.) пилястра;
 șomer (s.m.) – безработный;
 tăbliță, -e (s.f., *dim.*) – дощечка, табличка;
 târguiálă, iéli (s.f.) – покупка, торг;
 tógă, -i (s.f.) – тога;
 tótuși (conj.) – всё же, однако, всё-таки;
 a trimite (v.t.) – отправлять, посылать;
 úmăr, úmeri (s.m.) – плечо;
 uneóri (adv.) – иногда, временами, порой;
 uréche, -i (s.f.) – ухо;
 zidár (s.m.) – каменщик.

Rețineți:

de altfel – впрочем;
a o duce foarte prost – (зд.) сводить концы с концами;
a muri de foame – умереть от голода;
ore întregi – (зд.) целыми часами;
a fi sigur pe sine – быть уверенным в себе;
la început – сначала;
a-i fi cuiva milă de (cineva) – жалеть, испытывать жалость
(mi-e milă de el – мне его жалко);
din milă – из жалости;
a-i veni (cuiva) să (facă ceva) – испытывать желание, стремление, хотеть;
de obicei – обычно;
a-și cere iertare de la (cineva) – просить прощение у (кого-либо);
a-și ține capul în pământ – опустить/понузить голову;
Nu-i nimic! – Ничего! Ничего страшного!

*Note lexicale:

Precizați diferența între cuvintele „colț” și „unghi”. Fiți atenți la traducerea din limba rusă în limba română:

<p>Colț, -uri (s.n.) – punct în care se întâlnesc muchiile (грань, край) unui obiect sau laturile unei figuri.</p> <p>Unghi, unghiuri (s.n.) – figură formată din două semidrepte care pleacă din același punct. (De exemplu: <i>Unghi drept</i>.)</p> <p><i>Exemple:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Faima Festivalului de la Sighisoara a ajuns <u>în toate colțurile</u> lumii. - Recent, am reprojectat pentru IKEA <u>colturi de joaca</u> copiilor special pentru IKEA în Olanda și Rusia. <u>Colțurile</u> sunt amplasate strategic în departamentele; în cazul în care părinții au nevoie de mai mult timp pentru decizia lor de cumpărături. - O nouă tehnologie oferă soferilor de camioane vizibilitate <u>din toate unghiurile</u>. - <u>Unghiul ascuțit</u> este unghiul a cărui măsură este cuprinsă între 0° și 90°.	<p>} угол</p>
---	---------------

I. (1) *Descrieți locuința protagonistului.*

(2) *Faceți portretul fizic și moral al tatălui protagonistului.*

(3) *Explicați sensul cuvântului „ocazie”. Dați sinonime și cuvinte cu aceeași rădăcină.*

(4) *Transformați fraza, fără să-i fie pierdut sensul:*

Fiind cel mai mic în familie, slăbuț și nemâncat, a trebuit să-mi aleg o meserie pe măsura puterilor mele.

II. *Fără să consultați textul, puneți verbele din paranteze la imperfect:*

Când (a fi) beat nu (a desena): (a se plimba) numai prin casă, morocănos, o (a bate) pe mama și, dacă ne (a prinde), și pe noi, copiii. De acasă, în asemenea ocazii, mama ne (a trimite) la vecini și noi nu (a se întoarce) decât după ce (a se liniști). (A se liniști) însă repede: (a se așeza) la masă, își (a lăsa) capul în palme și (a plânge). (A hohoti) atât de puternic încât (a scârțâi) scaunul sub el. Uneori mi-(a fi) milă de el. Îmi (a veni) să-l mângâi, să-i sărut mâinile cu care (a desena) atât de frumos.

III. *Răspundeți la întrebări:*

1. Ce personalitate istorică reprezintă opera lui Michelangelo menționată în nuvelă?
2. Ce profesii sunt menționate în text?
3. De ce copiii se duceau la școală numai iarna?
4. Pentru ce s-angajat băiatul la un cerșetor?
5. După părerea Dumneavoastră, există „o meserie” de cerșetor?

IV. *Traduceți din limba rusă în limba română următoarele îmbinări de cuvinte și expresii:*

Сводить концы с концами; резчик по дереву; вешалка с четырьмя рожками; плоский плотницкий карандаш; садиться за стол; на следующий день; просить прощение у мамы; найти работу; понурить голову; повесить табличку; рубка дров; найти себе работу по силам; влюбленная пара;

**

Orbul nu era un om prost, deși nu văzuse niciodată lumina soarelui. Se născuse fără vedere, dar trăia într-o lume ciudată, imaginată numai de el. O dată l-am întrebat dacă știe cum arată o biserică.

- Da, mi-a răspuns. Trebuie să fie ca o cameră mare cu tavanul undeva foarte departe.

- Bine, dar dacă ești orb și n-ai văzut niciodată un tavan, de unde știi că e departe sau nu?

- După cum se pierde vocea.

Am intrat imediat într-o biserică, mi-am închis ochii și am rostit câteva cuvinte cu voce tare. Fără să văd nu mi-aș fi putut da seama de înălțimea bolții. Dar orbul nu

aprecia numai înălțimea tavanelor, ci și înălțimea caselor. Spunea că după sunetul pașilor. Avea auzul atât de fin, încât recunoștea și valoarea monedei aruncate în cutiuța lui de tinichea.

- Țsta a fost un om bun. A dat o monedă galbenă de cinci lei.

- De unde știi că a fost om și nu femeie?

- Ascultă! Acum vin dinspre* stânga două femei. Ba nu... O femeie și un copil.

N-o să ne dea nimic.

Într-adevăr, femeia cu copilul au trecut pe lângă noi fără să ne privească măcar.

- De unde ai știut că n-o să ne dea nimic?

- De acolo că au tresărit și și-au grăbit pașii. Au tresărit când m-au văzut, și pentru că n-au vrut să dea au vrut să fie cât mai departe de mine. Auzi... Omul care trece acum e ori mare, ori gras...

- Un om gras.

- Grașii dau foarte rar. Mult timp m-am gândit de ce. Aproape doi ani de zile m-am frământat. Acum știu.

- De ce?

- Pentru că se apleacă greu. De aceea. Dacă aș sta în picioare mi-ar da și grașii.

- Atunci de ce nu stai în picioare?

- Pentru că un cerșetor care stă în picioare câștigă totdeauna mai puțin decât unul lungit pe trotuar.

Mai târziu, când am fost totuși silit să frecventez școala, m-am învoit cu cerșetorul să-l conduc numai până în centrul orașului, în fața catedralei catolice, și după terminarea cursurilor să-l însoțesc acasă. După masă îl mai scoteam pentru câteva ore în oraș, dar îndată ce se întuneca trebuia să mă duc să-l iau. Pentru această muncă de călăuză primeam cinci lei. Tot atât costa și un kilogram de pâine neagră. Toate ar fi fost bune dacă nu s-ar fi stricat timpurile. Bănuții cădeau tot mai rar în cutiuța de tinichea a orbului. La început, cerșetorul mă bănuia că-l dijmuiesc. De aceea, la sfârșitul fiecărui drum, mă silea să-l urmez în odaia lui unde mă strângea între genunchi și mă căuta prin buzunare. Decepționat că mi le găsea goale, îmi scotocea gura cu degetele în speranța să-și găsească bănuții acolo.

Într-o seară, prins de joacă, am uitat să mă duc după el. De atunci nu m-a mai chemat niciodată să-l conduc. Cu alte cuvinte asta a fost prima mea concediere.

a se aplaca, mă apléc (v.t.) – наклоняться, нагибаться;
 a aprecia, -ez (v.t.) – оценивать, определять;
 aruncát (p.t., adj.) – брошенный;
 aúz (s.n.) – слух;
 a bănuí, -esc (v.t.) – подозревать, не доверять;
 biserică, -i (s.f.) – церковь;
 bóltă, bolţi (s.f.) – свод;
 buzunár, -e (s.n.) – карман;
 catedrală, -e (s.f.) – собор;
 călăúză, -e (s.f.) – проводник, сопровождающий;
 a câştiga, câştig (v.t.) – зарабатывать;
 concediere, -i (s.f.) – увольнение;
 a costa, pers. a 3-a cóstă (v.i.) – стоить;
 cutiúţă, -e (s.f., dim.) – коробочка;
 decepţionát (adj.) – разочарованный;
 déget, -e (s.n.) – палец;
 a dijmui, -esc (v.t.) – забирать, красть;
 gálben (adj.) – жёлтый;
 gras (adj.) – толстый, полный, тучный;
 a grăbi, -esc (v.t.) – ускорять;
 joacă (s.f.) – игра, развлечение;
 fin (adj.) – тонкий;

a frecventa, -ez (v.t.) – посещать;
 înălţime, -i (s.f.) – высота;
 a se întuneca, pers. a 3-a se întúneacă (v.r.) – темнеть, смеркаться;
 a se învoi, -esc (v.r.) – договариваться, соглашаться;
 léu, léi (s.m.) – лей;
 lume, -i (s.f.) – мир, свет;
 lungít (adj.) – растянувшийся, лежащий;
 a se piérde, mă piérd (v.r.) – теряться;
 a recunoáşte, recunósc (v.t.) – узнавать, распознавать, признавать;
 a rosti, -esc (v.t.) – произносить, говорить;
 a scoáte, scot (v.t.) – (зд.) выводить;
 a scotoci, -esc (v.t.) – рыться, обшаривать;
 a sili, -esc (v.t.) – принуждать, заставлять;
 a se strica, mă stric (v.r.) – портиться;
 taván, e (s.n.) – потолок;
 tinicheá, éle (s.f.) – жесть;
 totdeauna (adv.) – всегда, постоянно;
 tótuşi (conj.) – всё же, однако; между тем;
 a trăi, -esc (v.i.) – жить, существовать;
 a urma, -ez (v.t.) – следовать, идти за;
 valoare, valóri (s.f.) – стоимость, ценности.

Reţineţi:

Cu voce tare – громко;
 a-şi da seama de – понять, уяснить;
 de aceea – поэтому;
 a fi silit (*să facă ceva*) – быть вынужденным (*делать что-то*);
 îndată ce – как только;
 tot atât (*de*) – столько же, так же (*при сравнении*);
 în speranţa – в надежде;
 într-o seară – однажды вечером;
 într-adevăr – действительно, на самом деле.

*Note lexicale:

Prepoziţia „**dinspre**” (co стороны, от)

- exprimă un raport spaţial (= din partea; din direcţia). *Trenuri noi spre şi **dinspre** litoral, Peretele **dinspre** nord; Fiecare muşteriu se ducea singur la oblonul **dinspre** bucătărie; Acum vin **dinspre** stânga două femei.*

- exprimă un raport temporal (= spre; către). *A ajuns **dinspre** ziuă; Părea un oraș părăsit la acea oră **dinspre** seară, după canicula zilei.*
- exprimă un raport calificativ, linia de rudenie (= după). *Bunic **dinspre** tată; Eram legat foarte mult de rudele **dinspre** partea mamei mele.*

I. (1) *Caracterizați personajele nuvelei.*

(2) *Faceți comparație între personajele acestei nuvele și cele ale nuvelei „Muntele orb”.*

(3) *Dați antonime: o voce tare -; un tavan înalt -; un om bun -; un om gras -; a sta în picioare; și-au grăbit pașii -; cât mai departe (de mine) -; buzunarele goale -.*

II. *Explicați sensul verbului „a aprecia” din fraza: „Dar orbul nu aprecia numai înălțimea tavanelor, ci și înălțimea caselor”.*

Spuneți cu alte cuvinte: Parfumul se apreciază după miros; Leul se apreciază după datele privind creșterea economică; Euro s-a apreciat în fața dolarului, Oamenii te apreciază după folosul adus de tine, nu după valoarea ta; Surse din piață apreciază că autoritățile japoneze au intervenit la bursa din New York;

III. *Răspundeți la întrebări:*

1. Ce a aflat băiatul când își exercita meseria de călăuză?
2. Explicați ce înseamnă „a avea *un auz fin*”?
3. Protagonistul avea un salariu bun?
4. De ce a fost suspectat băiatul?
5. Era vinovat copilul de prima lui concediere?

IV. *Traduceți din limba rusă în limba română următoarele îmbinări de cuvinte:*

Он был человеком неглупым; говорить громко; высота свода; звук шагов; острый слух; жестяная коробка; они прошли мимо, даже не взглянув на нас; ускорить шаги; как можно дальше от (меня); наклоняться с трудом; стоять (на ногах); посещать школу; центр города; католический собор; после занятий; провожать домой; на несколько часов; испортилась погода; подозревать в воровстве; он заставлял идти за ним; шарить в карманах; увлечься игрой.

V. *Fără să consultați textul, completați spațiile punctate:*

..... amintesc că, în zilele cu ploaie, când nu puteam ieși din casă, priveam ore întregi reproducerea. Știam la număr cutele togii ..... genunchiul “gânditorului”, la

fel și scobiturile, șapte, ... celor doi stâlpi de marmură care ..... încadrau. Uneori, tata, dacă nu era ..... , mă lua ..... genunchi și atunci ..... rugam să-mi deseneze. Parcă-l văd și acum: lua ... .. ureche un creion lat, de dulgher, și neteza cu palma foaia de ziar care ..... față de masă. Desena apăsător, sigur ..... . La început, grafitul năștea un umăr, pe urmă încă unul, o coapsă, picioare, un cap și omul era ..... . Eu râdeam, dar îl ..... artist prost pe tata. Asta, pentru că pe strada Semaforului n-am întâlnit niciodată oameni ... .. puternici și frumoși ..... îmi desena el.

Când era ..... nu desena: se plimba numai prin casă, morocănos, ... bătea ..... mama și, dacă ne ..... , și pe noi, copiii. De acasă, în asemenea ..... , mama ne trimitea ..... și noi nu ne întorceam decât după ce se liniștea. Se liniștea însă repede: se așeza ..... masă, își lăsa capul în ..... și plângea. Hohotea atât de puternic ..... scârțâia scaunul sub el. Uneori mi-era ..... de el. Îmi venea ..... , să-i sărut mâinile cu care desena ..... frumos.

NENEA MATEI de Francisc Munteanu

*

Când eram mic și mă întreba mama sau tata pe cine iubesc mai mult, răspundeam fără să mă gândesc:

- Pe mama și pe tata.

Când eram însă singur, de obicei seara după culcare, și-mi puneam aceeași întrebare, răspundeam după o matură chibzuință altfel: „Pe nenea Matei”.

Nenea Matei era fratele tatii și era un om înalt, lat în spate, frumos: părul buclat cu mașina, blond, îi cădea pe frunte și, în bătaia becului, din cauza briliantinei¹⁴, lucea. Era totdeauna ras proaspăt, mirosea a apă de colónie sau a crema Nivea. Nu-mi amintesc să-l fi văzut vreodată cu hainele necălcate sau cu pantofii nelustruiți: mama spunea că-și curăța pantofii în oraș, la lustragii calificați. Iar eu, lăudându-mă prietenilor din cartier, mai înfloream povestea adăugând că nenea Matei, după un principiu necunoscut mie, avea și preferințe: pantofii maró îi curăța cu Gladis, iar pantofii negri cu Schmoll.

Iarna, nenea Matei purta un palton de piele căptușit cu blană, iar vara un fulgarin negru, lucios. Când venea la noi, îl ruga pe tata să-l ajute să-și scoată paltonul, apoi cu niște gesturi grozav de elegante, scutura de pe mânecile vestonului niște fire de praf închipuite. Călca atent numai pe covoarele țesute de mama, ștergea

---

¹⁴ Produs cosmetic gras, lichid sau de consistența unei paste, care servește pentru a da strălucire părului.

cu o batistă mare, în carouri, toate scaunele pe care se așeza, își trăgea pantalonii de pe genunchi și-și mângâia bărbia la fel ca și protopopul¹⁵ care ne preda religia. În discuțiile cu mama sau cu tata totdeauna el avea dreptate. Dacă observa pe masă o felie de pâine intermediară¹⁶ ținea predici despre economie și risipă. Era neînchipuit de deștept.

- Intermediara, spunea, costă cu un leu și jumătate mai mult decât pâinea neagră. Voi consumați două pâini pe zi, ceea ce înseamnă pe an șapte sute de pâini, adică de șapte sute de ori un leu și jumătate.

Avea minte ascuțită: calcula fără creion și hârtie, mai bine decât un profesor de matematică sutele de lei pe care noi, din lipsă de economie, le aruncăm anual pe fereastră.

În zece ani, voi ați putea economisi numai la un singur articol zece mii de lei. Un adevărat capital.

Avea dreptate și nu pricepeam de ce-l drăcuiește tata.

Nenea Matei fuma țigări aromate: noi, copiii, culegeam toate mucerile aruncate de el și ne bucuram dacă reușeam să descifrăm inscripția de pe ele. De obicei fuma Golf sau niște țigări cu muștiuc de plută. Dacă era bine dispus, ne lăsa în apropierea lui și ne promitea chiar că o să ne plimbe odată cu mașina.

Știam de mult că avea o mașină mare, un Ford cu două diferențiale¹⁷ cu care transporta cherestea pentru C.F.R. Noi n-am văzut mașina niciodată, dar în închipuirea noastră „mașina lui nenea Matei” devenise un fel de unitate de măsură pentru toate camioanele din oraș.

- Mașina asta – spuneam – îi mai urâtă ca a lui nenea Matei.
- Cealaltă e aproape ca a lui nenea Matei.

Dintre copii eu l-am îndrăgit cel mai mult pe nenea Matei. L-am îndrăgit pentru că era șmecher. Mă chema la el, îmi spunea să mă uit în ochii lui, să nu clilesc și-mi dădea un bobârnac peste nas. Uneori, e drept mă cam durea, dar nu puteai să te superi pe el. Mai ales că după bobârnac, mă întreba cum mă cheamă și dacă îi răspundeam

¹⁵ Preot care îndeplinește funcția de inspector al bisericilor și al preoților dintr-un teritoriu determinat.

¹⁶ Pâinea intermediară, cunoscută și ca pâine integrală (graham) este o pâine dietetică făcută din făină integrală, fără sare.

¹⁷ Angrenaj care permite ca două roți care au o axă comună și care nu sunt solidarizate să se învârtăscă cu viteze diferite.

pe plac îmi spunea că sunt foarte deștept. Pentru el eram și deștept și frumos. Că sunt frumos îmi spunea chiar des:

- Hai mă, nățăfleată, scoate-ți degetul din nas. Așa, vezi, acum ești un băiat foarte frumos!

---

anuál (adv.) – ежегодно;
artícol, -e (s.n.) – товар, вещь;
atent (adv.) – внимательно;
batístă, -e (s.f.) – носовой платок;
bărbíe, -i (s.f.) – 1. подбородок. 2. борода;
bec, -uri (s.n.) – электрическая лампочка;
blánă, blăni, blănuri (s.f.) – мех;
bobârnác, -e (s.n.) – щелчок;
a bucla, -ez (v.t.) – завивать;
a se bucura, mă búcur (v.r.) – радоваться;
a calcula, -ez (v.t.) – вычислять, подсчитывать;
calificát (adj.) – квалифицированный;
caróu, -uri (s.n.) – клетка;
a călca, calc (v.i.) – (зд.) ступать, наступать;
căptușít (p.t., adj.) – подшитый, отороченный;
cheresteá (s.f.) – доски, строительные материалы;
chibzuínță, -e (s.f.) – обдумывание, размышление;
a clipi, -esc (v.i.) – мигать, моргать;
a consuma, consúm (v.t.) – потреблять;
culcáre, ári (s.f.) – отход ко сну, укладывание спать;
a curăța, cúrăț (v.t.) – чистить;
a descifra, -ez (v.t.) – разбирать, расшифровывать;
deștept (adj.) – умный;
drăcui, -esc (v.t.) – ругаться;
a durea, pers. a 3-a doare (v.t.) – 1. болеть. 2. причинять боль;
a economisi, -esc (v.t.) – откладывать, экономить;
fir, -e (s.n.) – крупинка;
fulgarín, -e (s.n.) – дождевой плащ, дождевик;
grozáv (adv.) – чрезвычайно, ужасно;
háină, -e (s.f.) – одежда;
a iubi, -esc (v.t.) – любить;
a îndrăgi, -esc (v.t.) – полюбить;
înflori, -esc (v.t.) – (fig.) приукрашивать, преувеличивать;
a însemna, pers. a 3-a înseamnă (v.i.) – значить, означать;

a se lăuda, mă láud (v.r.) – хвастаться;
lipsă, -uri (s.f.) – отсутствие
a luci, pers. a 3-a lucéște (v.i.) – сверкать, блестеть;
lustragíu, -íi (s.m.) – чистильщик обуви;
maró (adj., invar.) – коричневый;
matúr (adj.) – (fig.) обдуманый, тщательный, серьезный;
mănescă, -i (s.f.) – рукав;
a mirosi a (v.i.) – пахнуть;
muc, -uri (s.n.) – окурок;
muștiúc, -uri (s.n.) – мундштук;
nățăflét (s.m. și s.f.) – глупец, простофиля;
necălcát (adj.) – неглаженный, измятый;
neînchipuít (adv.) – невообразимо, необычайно;
nelustruít (adj.) – неначищенный, неотполированный;
néne (s.m.) – (зд.) дядюшка;
a observa, obsérv (v.t.) – замечать;
pantóf, -i (s.m.) – ботинок, туфля;
piele, piei (s.f.) – кожа;
plútă, -e (s.f.) – пробковая кора, пробка (материал);
povéste, povéști (s.f.) – сказка, рассказ, история;
praf (s.n.) – пыль;
preferínță, -e (s.f.) – предпочтение;
príncípiu, ii (s.n.) – принцип;
proáspăt (adv.) – свежо, недавно;
ras (adj.) – бритый, выбритый;
risípă, -e (s.f.) – расточительность;
a scutura, scútur (v.t.) – сбрасывать, стряхивать;
șmécher (s.m.) – ловкач, пройдоха, жулик;
a șterge, șterg (v.t.) – вытирать, протирать;
a transporta, transpórt (v.t.) – перевозить;
țesút (p.t., adj.) – сотканный;
țigără, țigări (s.f.) – сигарета, папироса;
urát (adj.) – некрасивый;
vestón, vestoáne (s.n.) – куртка, пиджак.

Rețineți:

fără să mă gândesc – не задумываясь;
a pune o întrebare – задавать вопрос;
lat în spate – широкоплечий;
apă de colónie – одеколон;
a ține prédici – читать нотацию/наставление/наравоучение
a avea dreptate – быть правым;
o minte ascuțită – острый ум;
din lipsă de – за отсутствием;
a arunca pe fereastră – выбрасывать в окно;
a fi bine dispus – быть в хорошем настроении;
în apropiere – близко, вблизи, рядом;
a plimba (pe cineva) cu mașina – катать на машине;
unitate de măsură – единица измерения;
pe plac – по вкусу, по душе;

I. (1) *Descrieți-l pe Nenea Matei dezvoltând portretul, făcut pe baza presupunerilor voastre.*

(2) *Spuneți cu alte cuvinte:*

De exemplu: „... calcula fără creion și hârtie” – „calcula în minte”

„Când eram mic ...” –

„Nenea Matei era fratele tatii ...” –

„... cu hainele necălcate sau cu pantofii nelustruiți ...” –

„Avea minte ascuțită ...” –

„... calcula sutele de lei pe care noi le aruncăm anual pe fereastră ...” –

(3) *Dați antonime: necălcat -; economie -; a lăuda -; a culege -; deștept -.*

II. *Explicați: o limbă ascuțită, o critică ascuțită, un unghi ascuțit, o durere ascuțită, un accent ascuțit, o căldură ascuțită, un miros ascuțit, un conflict ascuțit, o ciocnire ascuțită, un cuvânt ascuțit, o privire ascuțită, un râs ascuțit, (în expr.) a fi ascuțit ca lupta de clasă.*

I. *Traduceți în limba rusă, folosind sufixe diminutive: un fir de praf; fir de nisip; fir de păr; fir de iarbă; fir de ață; fir de păianjen.*

IV. *Răspundeți la întrebări:*

1. Cum credeți, de ce în copilărie autorul îl iubea mai mult tocmai pe Nenea Matei?
2. Ce înseamnă „un diferențial” al unei mașini?
3. Ce semnificații au cuvintele „Schmoll”, „Gladis”, „Nivea”, „Ford” în contextele date?
4. Cum se descifrează abrevierea „C.F.R.”?
5. Ce atitudine față de nepotul său avea Nenea Matei?

V. Traduceți din limba rusă în limba română:

Тщательно обдумав; неглаженная одежда; нечищенные ботинки; свежесбривший; широкоплечий мужчина; иметь предпочтения; от него пахнет одеколоном; приукрашивать историю; снять пальто; пылинки; кусок хлеба; читать проповедь; необычайно умный; хлеб из цельной муки; острый ум; осторожно наступать; рукава пиджака; в клеточку; быть правым; выбрасывать в окно; пробковый мундштук; быть в хорошем настроении; катать на машине; щелкнуть по носу; в нашем воображении; единица измерения.

**

În zilele când se întâmpla să mă găsească spălat pe mâini și pe față, mă lua pe genunchi, mă dădea huța și-mi spunea că în curând, dacă o să fiu cuminte, o să mă ia la el. În mintea mea, casa lui nenea Matei era o casă mare, plină cu polițe, pe care stăteau zeci de borcane cu bomboane. Nu s-a întâmplat niciodată să treacă pe la noi – și trecea destul de des – să nu-mi aducă câteva bomboane. Dacă nu eram acasă, trimitea după mine, mă așeza în mijlocul camerei, cu fața în sus și cu gura deschisă și-mi arunca bomboanele de la distanță în gură. Acest joc îi plăcea foarte mult. Bomboanele care nu nimereau ținta erau adunate și aruncate din nou. Uneori, dacă îmi aduceam aminte de el și se întâmpla să nu fi trecut pe la noi câteva zile la rând, mă rugam lui Dumnezeu să-i călăuzească pașii pe la noi.

Cu trecerea anilor, dragostea mea față de nenea Matei s-a accentuat și mai mult. Dacă îl vedeam pe stradă îl arătam și prietenilor mei de pe strada Semaforului.

- Uite, vezi ăla gras, cu paltonul de piele, ăla e nenea Matei.

- Fugi de aici, mă, ăla e un adevărat domn.

Și așa era. Era un adevărat domn. Atât de domn, că mi-a interzis să-l salut pe stradă ca să nu se facă de rușine.

- Ce o să spună lumea, dacă vii pe stradă, la mine, și-mi spui: „Sărut mâna¹⁸, nenea”. Nu se poate! Numără de câte ori mă vezi și apoi o să vin la voi, mă saluți de tot atâtea ori.

O singură dată am fost în casa lui nenea Matei. Odată când i s-au îmbolnăvit amândoi copiii de gripă și n-aveau voie să coboare din pat. Stăteau toată ziua numai în așternuturi albe și se plectiseau. Atunci m-a luat nenea Matei la el și m-a băgat în

---

¹⁸ Formulă de salut sau de mulțumire adresată unei femei sau unei persoane mai în vârstă.

camera copiilor să le țin de urât. Cât de mult aş fi dat să mă îmbolnăvesc şi eu, să pot sta alături de ei în aşternuturile acelea albe. Dar parcă te ascultă Dumnezeu când ești sărac?

Am stat de dimineață până seara cu ei, le-am povestit tot ce știam, și-i gâdilam pe talpă cu o pană, ca să râdă. Dar nu râdeau. Erau niște copii ciudați, cu pielea albă, fină, aproape transparentă, ca geamurile noastre de acasă când erau spălate.

Seara, când s-a întors nenea Matei cu camionul, mi-a pus și mie termometrul, dar mercúru l n-a trecut de linia aceea roșie.

Bată-te Dumnezeu – mi-a spus nenea Matei – ești ca fierul. Mi-a dat un bobârnac mai tare ca de obicei și o monedă de doi lei lățită cu ciocanul. Am umblat vreo două zile până am reușit s-o schimb la un băcan bătrân și miop.

Era un om strașnic nenea Matei!

Pe atunci încă nu știam că venea la noi să-și încaseze dobânda împrumutului dat părinților cu ani în urmă, și încă nu aflasem că tot el i-a sfătuit să mă dea la casa de corecție¹⁹.

Păcat că azi nu mă mai întreabă nimeni pe cine iubesc mai mult.

---

a se accentua, *pers.* a 3-a se accentuază (v.r.) – усиливаться, обостряться;
a aduna, adún (v.t.) – собирать;
aşternut, -uri (s.n.) – постель, постельное бельё;
băcan (s.n.) – бакалейщик;
a băga, bag (v.t.) – помещать;
camion, camioane (s.n.) – грузовик;
a călăuzi, -esc (v.t.) – направлять;
ciocan, -e (s.n.) – молоток;
cuminte (adj.) – послушный, смирный, умный;
dobândă, dobânzi (s.f.) – процент, прибыль;
dragoste (s.f.) – любовь;
fier (s.n.) – железо;
a găsi, -esc (v.t.) – (зд.) заставить;
a gâdila, gâdil (v.t.) – щекотать;
geam, -uri (s.n.) – оконное стекло, окно;
a interzice, interzic (v.t.) – запрещать;

împrumut, -uri (s.n.) – заём, ссуда, долг;
încasa, -ez (v.t.) – получать, взыскивать;
lățit (adj.) – сплюснутый;
lume (s.f.) – люди, народ;
mercúr (s.n.) – ртуть;
mijloc (s.n.) – середина;
mintе, minți (s.f.) – (зд.) воображение;
a număra, număr (v.t.) – считать;
pană, pene (s.f.) – перо;
a se plictisi, mă plictisesc (v.r.) – скучать;
a se ruga, mă rog (v.r.) – молиться;
sărac (adj.) – бедный, неимущий;
a sfătui, -esc (v.t.) – советовать;
spălat (adj.) – умытый, чистый;
strașnic (adj.) – страшный, ужасный;
talpă, tălpi (s.f.) – стопа;
termometru, -e (s.n.) – градусник;
transparent (adj.) – прозрачный;

---

¹⁹ Casă de corecție - denumire dată în trecut locului unde se executa pedeapsa închisorii de către infractorii minori.

Rețineți:

în curând – скоро, в скором времени;
de la distanță – издалека, на расстоянии;
a nimeri ținta – попадать в цель;
din nou – снова;
câteva zile la rând – несколько дней подряд;
cu trecerea anilor – со временем, спустя время, по прошествии времени;
Fugi de aici! – Да брось ты!/ Не может быть!
a se face de rușine – позориться;
de tot atâtea ori – столько же раз;
o singură dată – единственный раз;
a se îmbolnăvi de gripă – заболеть гриппом;
nu au voie (*să facă ceva*) – (*им*) нельзя/ не разрешается;
a coborî din pat – вставать с постели;
a-i ține (cuiva) de urât – не давать скучать, развлекать;
a încasa dobândă – забирать прибыль/процент;

I. (1) *Characterizați atitudinea lui Nenea Matei față de copil.*

(2) *Characterizați-l pe nenea Matei. Trasați portretul lui fizic și moral.*

(3) *Găsiți echivalente în limba rusă ale locuțiunilor și îmbinărilor de cuvinte: a da huța pe cineva, a nimeri ținta, a-și aduce aminte, a călăuzi pașii cuiva, cu trecerea anilor, de tot atâtea ori, a-i ține cuiva de urât, a-i gâdila cuiva pe talpă, a încasa dobânda, un împrumut dat.*

(4) *Găsiți lexemele pentru următoarele definiții:*

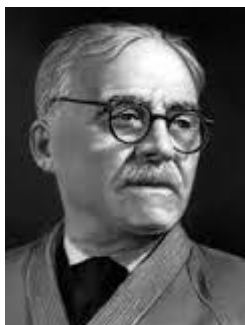
- Care nu are avere, care este lipsit de bunurile materiale necesare vieții; sărman, nevoiaș.
- Instrument folosit la măsurarea temperaturilor, format dintr-un tub de sticlă gradat terminat cu un rezervor care conține un lichid dilatabil (mercur, alcool etc.).
- Element chimic, metal de culoare albă-argintie, cu luciu puternic, lichid la temperatura obișnuită, foarte dens și mobil, întrebuințat în tehnică și în medicină; argint-viu.
- Autovehicul prevăzut cu caroserie deschisă, folosit pentru transportarea încărcăturilor.
- Totalitate de obiecte (pernă, plapumă, cearșaf etc.) cu care se pregătește patul (locul) pentru culcare.

ANEXA I

AUTORI

Tudor Arghezi

(21 mai 1880, București - 14 iulie 1967)

Tudor Arghezi, poet, prozator și gazetar cu o carieră literară foarte bogată, unul dintre autorii de prim rang ai perioadei interbelice. Biografia scriitorului, plină de cotituri, a rămas până astăzi controversată în multe detalii. Nu-și încheie studiile, începe să lucreze în fabrică, publicând în paralel versuri în reviste. În 1899 se retrage la Mănăstirea Cernica, iar între 1900 și 1905 este diacon la Mitropolie.

Pleacă în Elveția, la Fribourg, unde este găzduit la o mănăstire. Audiază cursuri universitare la Geneva. Învată să lucreze ca bijutier și ceasornicar. Colindă prin Europa. Revenit în țară în 1910, se afirmă în primul rând ca jurnalist cu temuta vervă politică. Rămâne în capitală în timpul ocupației germane din primul război mondial, scriind la Gazeta Bucureștilor și la Scena, publicații devenite progermane, ceea ce îi aduce, după război, acuzare de colaboraționism și un an de închisoare la Văcărești.

Opera lui castigă tot mai multă prețuire după 1970 încoace. Arghezi începe să publice la 16 ani, dar debutează editorial mai tarziu, la 47 de ani, când era deja bine cunoscut prin scrierile apărute în reviste. Volumul de versuri „*Cuvinte potrivite*” (1927), sinteză a creației sale lirice de până atunci, este întâmpinat de critică literară ca un eveniment.

Debutul în proză se produce în 1929, odată cu apariția cărții „*Icoane de lemn*”. În 1931 apare volumul de versuri „*Flori de mucigai*”, legat ca de altfel și „*Poarta neagră*” de anii de detenție. Tot acum, pentru copii, publică volumul în proză „*Cartea cu jucării*”, inaugurând o direcție secundară în creația sa, ce va continua cu volumele: „*Cântec de adormit Mitzura*”, „*Buruieni*”, „*Mărțișoare*”, „*Prisaca*”, „*Zdreanță*”, etc.

În 1934 apare romanul „*Ochii maicii domnului*” în care este evocată dragostea maternă și devotamentul filial. Urmează în 1935 „*Versuri de seară*”, romanul „*Cimitirul Buna-Vestire*” (1936), volumul de versuri „*Hore*” (1939), romanul „*Lina*” (1942).

Sub genericul „*Bilete de papagal*” publică pamflete usturătoare pentru care este cercetat de poliție (1943). La 30 septembrie 1943 apare excepționalul pamflet „*Baroane*” în care este atacat ambasadorul german la București, Manfred von Killinger. Ziarul este imediat confiscat iar autorul închis la București și ulterior în lagărul de la Târgu Jiu.

Odată cu instaurarea regimului comunist, în 1944, iese din lagăr. Este reabilitat, distins cu titluri și premii, ales membru al Academiei Române și sărbătorit ca poet național la 80 și 85 de ani. În 1965, Universitatea din Viena îi decernează premiul "Gottfried von Herder", iar Academia Sârbă de Științe îl alege membru al secției de literatură.

Emil Gârleanu

(5 ianuarie 1878, Iași - 2 iulie 1914, Câmpulung)

Fiul colonelului Emanoil Gârleanu și al Pulcheriei (născută Antipa) începe liceul la Iași (1889), dar după primele trei clase se retrage și se înscrie la Școala Fiilor de Militari din același oraș, unde e coleg cu Eugeniu P. Botez (viitorul scriitor Jean Bart), apoi la Școala de infanterie, în Regimentul 13 „Ștefan cel Mare” (1898); din pricina activității publicistice, interzisă de regulament, mutat disciplinar la Bârlad. Debutează în revista Arhiva, în 1900, cu poezia *Iubitei* și cu schița *Dragul mamei*, semnând cu pseudonimul Emilgar. Înscriș la Facultatea de Litere a Universității ieșene (1900), nu urmează cursurile. Colaborează la Arhiva, Evenimentul, Semănătorul, Făt-Frumos, Luceafărul, Albina, Neamul românesc, Convorbiri literare, Convorbiri critice, Flacăra, Seara, Revista idealistă s.a., semnând cu pseudonimul Emilgar, Em. Marii, Gladiatoru, Glaucos s.a., împreună cu D. Nanu și G. Tutoveanu, inițiază la Bârlad revista Făt-Frumos (1904-1906). În 1906, demisionează din armată și se stabilește la București. Director al Teatrului Național din Craiova (1911-1914), și-l asociază ca secretar literar pe L. Rebreanu. În anul morții sale premature, Gârleanu scoate revista Proza, pe care o scria în întregime singur. A tradus din Guy de Maupassant, Alphonse Daudet, O. Mirbeau s.a. A debutat cu volumul *Bătrânii* (1905), schite din viața boierilor moldoveni (1905), se integrează unei tendințe de explorare a lumii marginale, tipice prozei de la răscrucea celor două secole: mica burghezie, provinciali, vagabonzi, declassați. Intenția psihologică e prezentă și în masiva nuvelă *Nucul lui Odobac* (1910), unde este prezentat conflictul mentalităților între bătrânul protagonist și soția nepotului său. Lirismul își ia revanșa în poemele în proză: *Din lumea celor care nu cuvanta* (1910), inspirate probabil din *Histoires naturelles* (1896) de Jules Renard, pun în valoare arta unui miniaturist. Cu bonomie, emoție înfiorată, umor înlăcrimat scriitorul surprinde contrastul dintre armonia naturii și aceste „tragedii de o clipă” (*Capriorul*, *Musculița* fiind cele mai realizate).

Teodor Mazilu

(11 august 1930, București - 18 octombrie 1980, București)

După terminarea școlii primare, începe cursurile Liceului comercial "N. Bălcescu", pe care însă le neglijează din lipsă de vocație sau, mai exact spus, din vocație pentru viața boemă. În 1946 publică la o editură improvizată ("Marvan") o plachetă de versuri. În perioada 1949-1956 lucrează în redacția ziarului *Scânteia tineretului*, iar mai târziu, pentru scurt timp, în aceea a *Gazetei literare*, fără să reușească să-și formeze o psihologie de salariat conștiincios. În 1956 se produce adevăratul său debut editorial, cu volumul de schițe satirice *Insectar de buzunar*. Mulți ani trăiește fără nici o slujbă, exclusiv din scris. În realitate, însă, este extrem de productiv ca scriitor și dovedește o surprinzătoare putere de organizare a datelor pe care le obține din observarea naturii umane. Scrierile sale - în special proza și teatrul - sunt foarte bine primite de critica literară și de public.

A creat:

Proza scurtă: *Insectar de buzunar*, *Galeria palavragiilor*, *Vara pe verandă*, *Pălăria de pe noptieră*, *Înmormântare pe teren accidentat*, *Iubiri contemporane*, *Elegie la pomana porcului*, *Doamna Voltaire*.

Romane: *Bariera*, *Aceste zile și aceste nopți*, *O singură noapte eternă*, *Într-o casă străină*.

Teatru: *Proștii sub clar de lună*, *Somnoroasa aventură*, *O sărbătoare princiară*, *Don Juan moare ca toți ceilalți*, *Inundația*, *Treziți-vă în fiecare dimineață!*, *Acești nebuni fățarnici*, *Frumos e în septembrie la Veneția*, *Împăia-ți-vă iubiții!*, *Mobilă și durere* ș.a.

Eseuri: *Ipocrizia disperării*.

Versuri: *Cântece de alchimist*.

Publicistică: *Fotbalul n-a fost creat de diavol*, *Este corida o luptă cu moartea*.

Francisc Munteanu

(9 aprilie 1924, comuna Vețel, județul Hunedoara - 13 aprilie 1993, București)

A făcut gimnaziul în Timișoara și Orșova. Copil sărac, în anii războiului a lucrat ca muncitor, ucenic la un pictor, chiar lăcătuș, pentru a-și câștiga existența în Arad.

Debutează ca dramaturg cu piesa *Sabotaj*, în 1950, pe scena Teatrului Național din București. În proză debutează cu schițe, în colaborare cu Titus Popovici. În 1954 îi apare nuvela

Lența, inspirată din realitățile satului nou, și romanul *În orașul de pe Mureș*. A scris romane inspirate din evenimentele petrecute în anii celui de-al doilea război mondial și din viața contemporană, cărți pentru copii. Dintre nuvelele scrise de Francisc Munteanu amintim: *Lența*, *Ciocârlia*, *Hotel Tristețe*, *Cerul începe la etajul trei*, s.a. Romane publicate: „A venit un om”, „Barajul”, „Dacă toți copacii ar fi la fel”, „Dincolo de ziduri”, „Patru zile fierbinți”, „Profesorul de muzică”, *Scrisori din Calea Lactee*, *Sonata în re major*, „Strada semaforului”, „Statuile nu râd niciodată”, etc. Cu romanul „În orașul de pe Mureș” a obținut Premiul de stat, în 1955. Ca scenarist a debutat în 1959: filmul „Valurile Dunării” în regia lui Liviu Ciulei, a avut scenariul scris de Francisc Munteanu. Tot el era și regizor secund. Acest film a obținut Marele Premiu la Festivalul Internațional de la Karlovy Vary în anul 1961, au urmat „Căsătorie cu repetiție”, „Buletin de București”, etc. Apoi a început să regizeze el însuși scenariile, în filme ca „La vârsta dragostei”, „La patru pași de infinit”, „Dincolo de barieră”, „Tunelul”, „Cântecele mării”, „Pistruiatul”, „Roșcovanul”, „Vara sentimentală” sau „Duminica în familie”. A știut să vadă în oameni licărirea talentului și este cel care l-a descoperit pe Costel Băloiu, cel care a jucat rolul Pistruiatul. A fost director general al teatrelor, vicepreședinte al Asociației Cineaștilor din România.

Cezar Petrescu

(1 decembrie 1892, Cotnari, Iași - 9 martie 1961, București)

Cezar Petrescu s-a născut la conacul bunicilor săi, Iordache și Smaranda Comoniță. Era primul dintre cei șapte copii ai soților Olga și Dimitrie Petrescu. Conacul Comoniță a fost complet distrus în timpul primului război mondial și nu a mai fost reconstruit. Scriitorul nu a fost legat de acest loc, ci mai mult de Iași și ulterior de București și Bușteni, unde este [casa](#) sa memorială.

Tinerețea lui Cezar Petrescu a fost profund marcată de boală și depresii. În 1911, în anul II de facultate, la Iași, contractează o tuberculoză ganglionară, fiind operat în 1913. În ceea ce privește cariera, cu toate că a absolvit Dreptul, nu a dorit să profeseze niciodată.

Ușurința de a scrie era de mult recunoscută de autor, cu toate avantajele și neplăcerile de rigoare. Simțea nevoia de a nota tot ce vedea încă de când era copil. La vârsta de 15 ani îi scria unui coleg că datorită "unui imbold particular de a scrie, am început a aduna impresii zilnice, așa încât manuscrisele s-au ridicat până la 3.500 de pagini". Jurnalul a fost păstrat parțial de mama sa.

Deși se manifestase ca scriitor de foarte tânăr, a debutat de-abia la 30 de ani, cu "Scrisorile unui răzeș". Romanele care l-au impus au fost "Întunecare", despre primul război mondial, și "Calea

Victoriei", despre orașul modern cosmopolit, care i-au adus Premiul Național pentru proză în 1931. Romane importante sunt de asemenea: "Aurul negru", "Apostol", "Baletul mecanic", "Fram, Ursul polar", o capodoperă a genului, prima ediție fiind ilustrată de Tonitza. Interesante sunt și cele scrise într-un stil frugal, "reportericesc" "Greta Garbo", "Nepoata hatmanului Toma", "Însemnările de călătorie" sau prozele fanteziste precum "Carnetul de vară".

Cronicar al realității, nota în cărțile sale cele mai diverse amănunte, evenimentul de senzație alături de fenomenul social și de pagina de istorie. A descris societatea în care trăia, pe care o ridiculiza și de care își bătea joc cu ironie amară.

ANEXA II

Recapitulare. Exerciții de control

I. *Puneți accentul corect:* agrișă, aiurea, aripă, aur, cleștar, clopoțel, cofeturi, compania, crâmpei (s.n.), culcuș, dulgher, găuri, ironie, margine, matur (adj.), mătură (s.f.), mânecă, mușteriu, oliță, orgoliu, peltic, petic, pensulă, peșteră, platoșă, polița, potecă, primejdie, prisacă, profil, pupic (s.n.), rumen, scorpie, simfonie, simpozion, spovedanie, sprinten, transfer, tufiș, unghie, urlet, zahăr.

II. *Alegeți forma corectă:* caisă /căisă; nărav/narav; macar /măcar; țațos/țațos/țantos; tăbliță/tabliță; slăbuț/ slabuț, mărunțiș/ marunțiș, bătaia/ bataia, muștiuc/ muștuc/ munștuc;

III. *Indicați cuvintele de la care s-au format derivatele:* cutiuță, bonețică, cerceluș, guriță, viermișor, tăbliță, slăbuț, băiețel, copăcel, bănuți,

IV. *Explicați românește sensul următoarelor cuvinte:* juvină, armăsar, capac, borcan, odaie, agrișă, bibilică, ferăstrău.

V. *Traduceți în limba rusă, precizați nuanțe de sens ale verbului „a prinde”:*

1. Mai erau câțiva pași. Aproape să-i netezesc botul umed. Să-i prind gâtul cenușiu. Să-i mângâi capul mic...

2. Îl pune pe picioare, îl lasă să se dezmeticească, să-ncerce să fugă, și iar vrea să-l prindă în cleștele labelor.

3. De acolo urmărește cu ochisorii lui vioi ce fac ceilalți; prinde clipa, sare și apucă viermișorul.

4. Când era beat nu desena: se plimba numai prin casă, morocănos, o bătea pe mama și, dacă ne prindea, și pe noi, copiii.

5. Într-o seară, prins de joacă, am uitat să mă duc după el.

VI. *Traduceți în limba rusă, precizați nuanțe de sens ale substantivului „bătaie”:*

1. ... părul buclat cu mașina, blond, îi cădea pe frunte și, în bătaia becului, din cauza briliantinei.

2. FACEBOOK nu merge? Problema care le dă bătăi de cap utilizatorilor, miercuri dimineață.

3.... atunci când alergăm, ritmul cardiac poate ajunge cu ușurință la 140 de bătăi pe minut.

4. Băsescu cere demisia a doi miniștri după bătaia de joc de la secțiile din străinătate.

5. Bătaia a avut loc între mai multe persoane, „luptele” mutându-se în zona fostului magazin „Oltul”...

VII. *Traduceți în limba rusă, precizați sensul cuvântului „față” și al locuțiunilor cu acest cuvânt:*

1. Din acea zi îi îngădui să-și ia porția pe față, odată cu mușterii din fiecare zi.
2. Mă uit cu atenție la vecinul meu: e un om în vârstă cu o față lunguiață, încadrată de o barbă deasă, cărunță.
3. Față de un infirm, m-am simțit totdeauna în inferioritate.
4. Tocmai mă pregăteam să mă scol, când orbul își întoarse fața spre mine.
5. Și deodată băiețușul se întoarse spre noi și izbucni în plâns, și stătu așa, cu fața spre noi, ca să-i vedem limpede lacrimile care-i inundau obrazul rúmen și dolofan.
6. Croind ursul din fața unei scurteici, moștenită de la o cucoană bunică, croitoreasa nu se gândise că, fără să vrea, îi dă, prin potrivirea mădurelor, niște năravuri pe care nici scurteica, nici catifeaua nu le avuseseră în timpul lor.
7. Sunt puțin supărat: până atunci eram convins că sunt spontan, că nu mă fâstăcesc în fața unei replici neașteptate.
8. Da, dacă aș reuși acest lucru m-aș reabilita în fața mea pentru felul în care i-am răspuns la prima întrebare.

VIII. *Precizați titlurile nuvelor în care sunt prezentate următoarele personaje: un armăsar, un urs, un motan, un cerșetor, un pictor, un călător, o căprioară.*

IX. *Precizați titlurile nuvelor în care cuvintele date denumesc locuri unde se petrece acțiunea: un birt, un compartiment, o biserică, un pod, o ogradă, un parc.*

Abrevieri

<i>Adj.</i> - adjectiv	<i>lingv.</i> - lingvistică
<i>adv.</i> - adverb	<i>livr.</i> - livresc
<i>bis.</i> - termen bisericesc	<i>m.</i> - masculin
<i>bot.</i> - botanică	<i>mil.</i> - termen militar
<i>conj.</i> - conjuncție	<i>n.</i> - neutru
<i>depr.</i> - depreciativ	<i>pers.</i> - persoană
<i>dim.</i> - diminutiv	<i>pop.</i> - popular
<i>f.</i> - feminin	<i>pl.</i> - plural
<i>fam.</i> - familiar	<i>prep.</i> - prepoziție
<i>fig.</i> - figurat	<i>p.t.</i> - participiu trecut
<i>fil.</i> - filozofie	<i>pron. nehot.</i> - pronume nehotărât
<i>folc.</i> - folclor	<i>prov.</i> - proverb
<i>i.</i> - intransitiv	<i>r.</i> - reflexiv
<i>impers.</i> - impersonal	<i>reg.</i> - (termen) regional
<i>interj.</i> - interjecție	<i>rel.</i> - religie
<i>invar.</i> - invariabil	<i>s.</i> - substantiv
<i>ist.</i> - istoric	<i>sg.</i> - singular
<i>în expr.</i> - în expresii	<i>v.</i> - verb
<i>înv.</i> - învechit	<i>t.</i> - tranzitiv
<i>lat.</i> - latină	<i>зд.</i> - здесь

Bibliografie

1. Călinescu G. Istoria literaturii române. Compendiu. București, 2001.
2. Gramatica limbii române, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, II Enunț. Editura Academiei Române, București, 2005.
3. Îndreptar ortografic, ortoepic și de punctuație. Ediția a V-a, București, 1995.
4. Mazilu T., Doamna Voltaire. Schițe și scene comice. Editura „Cartea românească”, București, 1979.
5. Munteanu F., Hotel Tristețe și alte povestiri. Editura pentru literatură, București, 1965.

Webografie

1. http://e-povesti.ro/povesti/emil_garleanu/in_curtea_mea
2. http://ro.wikisource.org/wiki/C%C3%A2nd_st%C4%83p%C3%A2nul_nu-i_acas%C4%83!
3. <http://www.parinti.com/CainelecelistetdeCezarPetrescu-contentpid-6117.html>
4. <http://limba-romana.ucoz.ro/index/interjectia/0-263> (data обращения 02.10.2014)
5. <http://ebooks.unibuc.ro/filologie/NForascu-DGLR/vorbi.htm> (data обращения 02.10.2014)
6. http://www.unibuc.ro/studies/Doctorate2009Noiembrie/Barbu%20Ximena-Iulia%20-%20Verbele%20Dicendi%20in%20Limba%20Romana/Rezumat_teza_doctorat_Ximena_Iulia_Barbu.pdf (data обращения 02.10.2014)
6. Croitor B., Dinică A.... Tendențe morfosintactice ale limbii actuale manifestate în mass-media audiovizuală. http://www.unibuc.ro/prof/zafiu_r/docs/2011/iun/19_10_46_05Monitorizarea.rtf (data обращения 08.10.2014).
7. Novac A., Verbul pronominal: structură și clasificare. http://www.usarb.md/limbaj_context/volumes/v8/art/novac.pdf (data обращения 08.10.2014)

8. <http://bibliotecanicolaeiorga.blogspot.ru/2014/04/aniversari-culturale-9042014-francisc.html> (data 10.10.2014)
9. http://www.romlit.ro/teodor_mazilu (data 12.10.2014)
10. <http://jurnalul.ro/campaniile-jurnalul/redescoperirea-romaniei/cezar-petrescu-cronica-realitatii-interbelice-515783.html> (data 29.10.2014)
11. http://www.calificativ.ro/TUDOR_ARGHEZI-a10266.html (data 29.10.2014)
12. http://www.istoria.md/articol/517/Tudor_Arghezi_biografie (data 29.10.2014)
13. <http://www.autorii.com/scriitori/emil-garleanu/> (data 29.10.2014)
14. <http://www.bibliobihor.ro/eu/fckeditor/userfiles/File/cezar%20petrescu%20-%20naluca.pdf> (data 30.10.2014)
15. <http://dorupope.com/2011/12/cantarea-ingurilor/> (data 02.11.2014)
16. <http://brancusi.1dez.com/opere/Pasarea-in-vazduh.html> (data 02.11.2014)
17. <http://www.evz.ro/au-fost-observate-din-aer-cum-au-esuat-aproximativ-35000-de-morse-pe-o-plaja-video.html> (data 02.11.2014)
18. <http://www.johnbalon.ro/agreement.htm> (data 03.11.2014)
19. <http://stirileprotv.ro/stiri/social/agricultura-cu-arbori-minune-care-aduce-un-profit-de-10-000-de-euro-pe-an-lemnul-de-paulownia-si-a-facut-intrarea-in-romania.html> (data 03.11.2014)
20. <http://ikcplay.ro/ikea-play-corners.html> (data 05.11.2014)
21. <http://stirileprotv.ro/stiri/social/zeci-de-mii-de-turisti-veniti-din-toate-colturile-lumii-petrec-la-faimosul-festival-mediieval-de-la-sighisoara.html> (data 05.11.2014)
22. <http://masini-si-utilaje.masinisiutilaje.ro/numarul103/o-noua-tehnologie-ofera-soferilor-de-camioane-vizibilitate-din-toate-unghiurile-.html> (data 05.11.2014)
23. http://www.realitatea.net/facebook-nu-merge-problema-care-le-da-batai-de-cap-utilizatorilor-miercuri-dimineata_1563060.html (data 06.11.2014)
24. <http://www.fundatiaemag.ro/proiecte/140-de-batai-pe-minut/> (data 06.11.2014)
25. <http://www.reportervirtual.ro/2014/11/basescu-cere-demisia-a-doi-ministri-dupa-bataia-de-joc-de-la-sectiile-din-strainatate.html> (data 06.11.2014)
26. <http://www.gazetanoua.ro/index.php?mod=stiri&id=29150&title=Scandal-la-clubul-lui-Kinezu%E2%80%99-din-Slatina--Bataia-s-a-mutat-pe-holurile-Spitalului-Judetean.html> (data 06.11.2014)

Dicționare

1. Dicționarul explicativ al limbii române (ediția a II-a revăzută și adăugită): Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan” Editură: Editura Univers Enciclopedic Gold, 2009.
2. Dicționar român-rus. Gheorghe Bolocan, Tatiana Medvedev, Tatiana Voronțova. Ediția a II-a, 2004.
3. Noul dicționar explicativ al limbii române, Editură: Editura Litera Internațional, 2002.